Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-hээ гарана | № 127 (14147) | 1973 оной июниин 1, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

БАЯН КУКУРУЗА—МАНАЙ ГАРТА

Түнхэнэй аймагай дүршэлтэй механизатор Владимир ...ржиевич Машкинов жэлhээ жэлдэ кукурузын набша ...аагай үндэр баян ургаса хуряажа абадаг хүнүүдэй нэ... юм. Ажалдаа амжалта туйлаhанайнгаа түлөө энэ ...рэр ВДНХ ошохо түлөөhэгүй путевкоор нэгэнтэ бэшэ ...агнагдаhан байха.

Мүнөө В. Д. Машкиновай бэшэг уншагшадайнгаа ан...алда табинабди.

...иитын адууhа малай ...г шэмын дээшэлэлгэдэ ...урузын ямар нүлөө ...лдэг тухай малшан бү... hайн мэдэдэг болонхой ...даа. Кукурузын набша ...агай hайн ургаса ур...жа, силос элбэ... дараха хэрэгтэ бидэ — ...урузашад өөhэдынгөө ...ой хубитые оруулха зэр...бди гэжэ хэлэхэ бай...

...и энэ ажалда 1967 онhоо ...лгаряагүй ажалланаб. ...алhэн жэлдээ «Сибиряк» ...озой Түхэрэенэй отделе... кукуруза ургуулагша ...аил Александрович Со...итой мүрысэжэ эхилээ ... Энэ нүхэрни хэдэн жэ... туршада полниин «дачги...» тарижа, нилээд дүй ...шэлтэй болоhон хүнүүдэй ...н. Мүрысэгшэ нүхэ...гөө дүй дүршэлые ...нгөө ажалда хэрэглэхые ...дооб. Тэрэл жэлэйнгээ ...р 150 гектар дээрэhээ ...00 центнер кукурузын ...а намаа ургуулжа ...б. Түрүүшынгээ амжал... далижажа, гектар бүри... 400—450 центнер ху...ха абаха гэhэн зорилго ...а табяа hэм.

...уйлаhан энэ амжалтамни ... минии үсэд бэрхээр ...лаhанhaa ерээгүй гэжэ ... тэмдэглэхэ хэрэгтэй. ...ленние эрхилэгшэ Дам...ындеевич Будаев, трак...-тарян ажалай бригa... Михаил Пурбоевич ...ньев гэгшэд сэг болзор... оньhон техникэ үгэхэ, ...ла заабари, туhаламжа ...жэ, ажалдамни ехэ ту...ургэhэн юм. Үнгэрэгшэ ... сагай уларилай хэр ...эшээлтэй байбашье, ма...звено харууhалжа бай... 135 гектар участок ...hээ 42.120 центнер ку...зын набша намаа силос ...hон байна. Минии нү... Ажалай Улаан тугай ор... Согто Бальжинович ...оев куузикугай баян ур... хуряажа, ажахынгаа ...а малые шэмэ шүүhэтэ ...ээр гүйсэд хангаhан ...рын дүй дүршэл тухай ... болоо hаа, тиимэ ехэ ... намда үгы. Даажа ... ажалдаа оролдожо, ... шадабаряа гаргаhан ...эшье hан...андаа хү... hарбайhанаа абадаг ... Манай «Восточные ...» колхоздо оньhожо...гдамал лугомелиора... тусхай отряд байгуу...хай. Тус отрядай гэ... тарялан, сабшалан ... наг шэбхэ гаргаха, ...льна үтэгжүүлгэ ...а, сабшалан hайжа... хүдэлмэрие хэдэг. ...ктор, газар элдүүрил...hон техникэ, сеялкэ ... бусад машинанууд ...ии харюусалга доро. ... абаhан техникээ аша...гөөр ашаглахын тула ...ехэ оролдолго гаргадаг...

...курузын хуряагдам... газараа 25-27 сантн... гүнзэгыгөөр хахалдаг... Хабар саhанай хайлажа дууhамсаар шиг нойто тогтоохо хүдэлмэри хэгдэнэ. Байгша оной хабарай хүйтөөр ерэhэн дээрэhээ тарилгаяа энэ hарын 25-наар захалхаар хараалнабди. Энэ шухала ажалаа 5—6 хоногой туршада эрхим шанартайгаар дүүргэхын тула оролдон ажаллаха байhамнай хэндэшье мэдээжэ ааб даа. Хараалhан ажалаа болзортонь дүүргэхын тула эртэнhээ техникээ бэлэн болгодог гуримтайбди.

Кукурузын набша намаагай hайн ургаса хуряажа абаха гэбэл, даажа абаhан участок дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргажа тарааха, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха шухала. Талмайнгаа гектар бүридэ дунда зэргээр 1,5 центнер аммиачна селитрэ оруулаабди. Минеральна үтэгжүүлгэ оруулха хүдэлмэрие хабарай үедэ хэхэдэ hайн үрэ үгэдэг гэжэ хэлэхэ байнаб. Намар орой, үбэлдөө даажа абаhан техникээ заhабарилхын хажуугаар саhа тогтоохо хүдэлмэрие гуримтайгаар ябуулхые оролдодог гээшэбди.

Өөрынгөө ажал тухай хөөрэхэ зуураа, нэгэ иимэ hанал бодол хубаалдаха хүсэлэнтэйб. Манай «Восточные Саяны» колхозой Талын, Хуурай-hубагай отделениинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд кукуруза, куузику ургуулдаг механизаторнуудаа жэл бүри hэлгэдэг заншалтай болонхой. Ушар иимэhээ эндэ жэлhээ жэлдэ шүүhэтэ тэжээлэй ургамалнууд багаар хуряагдана. Мүн тус отделениинүүдтэ шүүhэтэ тэжээлэй багаар бэлэдхэгдэдэг дээрэhээ hү, мяхан багаар үйлэдбэрилэгдэнэ бшуу. Энэ шухала ажалда табигдаhан механизаторнуудые ямаршье шалтаггүйгөөр саг үргэлжэ hэлгэхэ ябадалые огтолон болюулха хэрэгтэй.

Кукуруза, куузику ургуулдаг механизаторнуудые хэрэгтэй оньhон машинаар хангаад, газар таhалжа үгөөд, хэды шэнээн ургаса хуряаха даабаритай, ажалай түлөөhэнтэй танилсуулаад байбал тэдэнэр урдаа табиhан зорилгоёо дүүргэхын тула оролдохо болоно. Энэл шалтагаанhаа боложо Ленинэй нэрэмжэтэ, «Маяк» колхозууд кукуруза болон куузикугай тулюур ургаса хуряажа абана гэжэ хэлэхэ байнаб. Амжалта гээшэмнай тэнгэриhээ тэб байса буужа ерэдэггүй бшуу. Жэлэй дүрбэн сагта оролдосотой hайнаар хүдэлhэнэй ашаар амжалта туйлагдадаг гээшэ.

Юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ манай звено 135 гектар дээрэhээ 47.250 центнер кукурузын набша намаа хуряажа абаха уялгаяа дүүргэхын тулада бүхы шадабаряа гаргаха байха гэжэ найдуулнам.

В. МАШКИНОВ,
Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой кукурузашан.

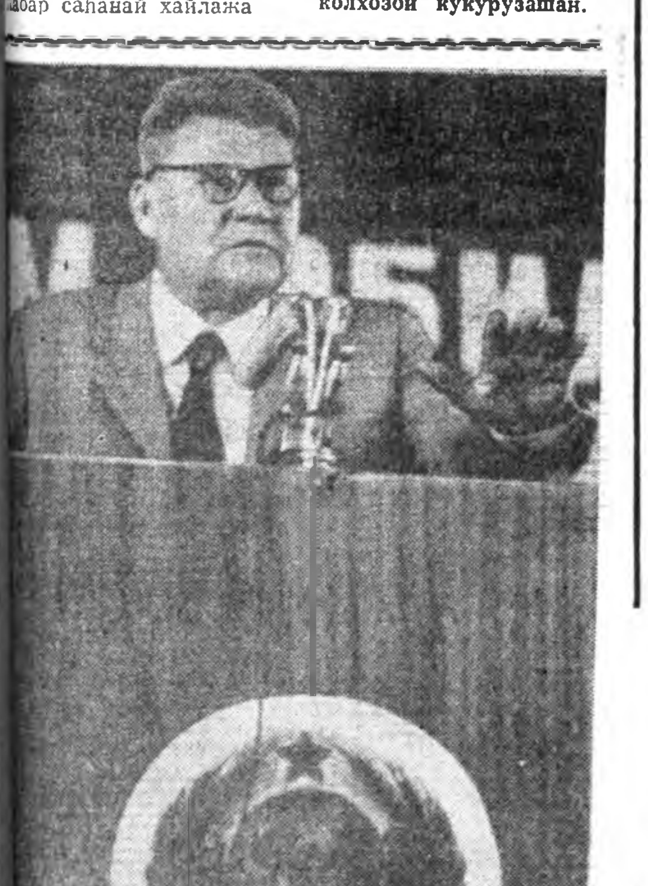

...УЧНА НЭГЭДЭМЭЛ КОНФЕРЕНЦИ

...уряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан науч... ...нэгэдэмэл конференци үсэгэлдэр хүдэлмэриеэ үргэл...жүлээ.

...онференцидэ хабаадагшад уржадэр Улаан-Үдэ хотын ...дприятинуудай хүдэлмэришэдтэй, олониитэтэй уулзаа. ...ССР-эй түүхын, КПСС-эй түүхын, экономическа, ... культура болон искусствын, эрдэм наукын, дээдэ ...уулиин хүгжэлтэ тухай асуудалнуудаар секцинүүд ...жо, эрдэмтэд, олониитын түлөөлэгшэд Буряадай ...Р-эй 50 жэл соо алишье талаараа хүгжэhэн тухай ...рэнгыгээр зүбшэн хэлсэбэ.

...РАГУУД ДЭЭРЭ: 1 академик А. П. Окладников үгэ ...э байна. 2 (зүүн гарhаа) түүхын эрдэмэй док... профессор Н. И. Комогорцев (Новосибирск), түүхын ...мэй доктор, профессор Ф. А. Кудрявцев (Иркутск), ... эрдэмэй доктор, профессор П. Т. Хаптаев (...н-Үдэ).

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ШЭНЭ ГАЗАР ХАХАЛХА ХҮДЭЛМЭРИИН ХЭР ЯБАЖА БАЙhАН ТУХАЙ

1973 ОНОЙ МАЙН 28-най МЭДЭЭН

Аймагууд	Түсэб	Хэгдэhэниинь	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр
Баргажанай	3500	695	20
Баунтын	500	—	—
Бэшүүрэй	3500	443	13
Зэдын	4000	1965	49
Яруунын	4500	925	21
Загарайн	2000	508	25
Захааминай	2000	561	28
Кабанскын	1200	—	—
Хэжэнгын	5000	2135	43
Хурамхаанай	2500	1931	77
Хяагтын	2500	493	20
Мухар-Шэбэрэй	4000	705	18
Ахын	400	—	—
Прибайкалнин	1000	148	15
Хойто-Байгалай	200	—	—
Сэлэнгын	4200	1347	32
Түнхэнэй	1500	15	1
Улаан-Үдын	3500	926	26
Хоринн	4000	1063	27
Республика бүхыдөө	50.000	13.860	28

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ республикымнай колхоз, совхозууд таряалангаа 50 мянган гектараар үргэдхэхэ түсэбтэй юм. Энэ шухала хүдэлмэрие саг болзортонь hайнаар дүүргэжэ шадабал, ороohо тарянай баян ургаса хуряажа абаха, ниитынгээ адууhа малда бардам хүрэхэ шэмэтэ тэжээл ургуулха арга боломжын нэгэн болоно. Аймагуудта 13.860 гектар шэнэ газар хахалагдаа. Энэ шухала ажалые Хурамхаанай, Хэжэнгын аймагуудта эмхи гуримтайгаар ябуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Байгша ондо Хурамхаанай ажахынууд 2500 гектараар таряалангаа үргэдхэхэ байбал, энэнээ 1931 гектарта хүргэжэ, хараалhан түсэбөө 77 процент дүүргэнхэй.

Хэжэнгын совхозууд республикын бусад аймагуудhaa hуралггүй ехэ шэнэ газар элдүүрилхэ түсэбтэй. Мүнөө эндэ 2135 гектар шэнэ газар хахалагдаад, 2000 шахуудань тарилга хэгдэнхэй. «Первомайский» совхозой механизаторнууд таряалангаа 700 гектараар үргэдхэхэ байhан hаа, 600-да хүргэбэ. Мүн энэ хүдэлмэри Худанай, «50 лет Октября» совхозой механизаторнууд hайнаар ябуулна. Аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй, Бурводстройн ПМК-гай механизаторнууд энэ шухала ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Хүртэйн, Худанай леспромхозууд абаhан уялгаяа болзортонь дүүргэхээр ажаллана. Хэжэнгын механизаторнууд хараалhан ажалаа июниин hүүл багта дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай.

Зэдын таряашад 1965 гектарта шэнэ газар хахалжа, хараалhан түсэбөө 40 процент дүүргэбэ. «Октябрьский», Борьёогой совхозууд «Коммунизм» колхоз газар таряалан үргэдхэхэ хүдэлмэрие гуримтайгаар ябуулна. Аймаг дотор хахалагдаhан газарай хахадhaa ехэдэнь тэжээлэй ургамалнууд таригданхай. Гэбэшье энэ ажал Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудта hанаhандаа хүрэмөөр ябуулнагүй гэжэ тэмдэглэлтэй.

Захааминай аймагай ажахынуудта 561 гектар шэнэ газар хахалагдаа. Санагын, СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозууд ехэ газар элдүүрилбэ. Олонхи колхоз, совхозууд таряалан үргэдхэхэ хүдэлмэрие өөhэдынгөө хүсөөр бүтээдэг дээрэhээ гээгдэнги байдалтай. Ленинэй нэрэмжэтэ, «Победа» колхозууд тус бүридөө 20—20 гектар газар элдүүрилээ. Улаан-Үдын аймагай «Советская Россия», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра» колхозуудта нимэрхүү байдал тохёолдонхой гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Кабанскын, Баунтын, Ахын аймагай ажахынууд энэ хүдэлмэриеэ үшөө захалаагүй байhаар. Мүн Бэшүүрэй колхоз, совхозууд оройдоол 443 гектар шэнэ газар элдүүрилбэ.

Ойрын үдэрнүүдтэ республикымнай колхоз, совхозууд ороohото ургамалнуудаа тарижа дүүргэхэнь. Ажахынуудта байгаа бүхы техникые таряалан үргэдхэхэ хүдэлмэридэ хоёр халаанда хүдэлгэжэ, шэнээр элдүүрилhэн газар дээрэ зеленко, олон жэлэй ногоо тариха хэрэгтэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд гол анхаралаа табиха зэргэтэй. Шэнэ газар хахалалгада хүдэлжэ байhан механизатор бүхэн оролдосотойгоор хүдэлжэ, даабаряа заатагүй дүүргэхын тула хамаг арга боломжоёо хэрэглэхэ ёhотой.

УНДАЛЖАЛ БАЙГ САБШАЛАН

Ородой-Адагай хойто хадын оройдо гараад харахада, Худанай гол альган дээрэ байhандал аяар тэрэ хойно Хуурай үндэрhөө эхилээд, урагшаа Шилсаана уулын хормой хүрэтэр нэмжынэ. Мүнөө голой уhан эрьеhээ халяагдаад, тэндэхи бүхы сабшалан дээрэ халбайн сагаан уhан хабтайна.

— Манай ехэнхи сабшалан энэ гээшэл даа. Үбэлдөө Худан голые хоёр газараарнь мүльhэ хүргэжэ хүндэлэн хаадаг, тошо халяадагбди. Хабар голой мүльhэн хайлажа, уhаниинь урдахадаа, үнөөхи хаалтануудтамнай хаагдаад, эрьеhээ халин, сабшалан дээгүүр иигэжэ тарана. Набтар газар, хонхосог соогуур тогтоhон уhые луговодууд саашань жэжэ ханаабуудаар добо дээгүүр тараадаг юм, — гэжэ «50 лет Октября» совхозой директор Д. Д. Дугаров хөөрэнэ.

— Иигэжэ сабшалан дээрэтнай уhан дан ехээр нуурэ таляан болотороо халихадаа муу бэшэ гү?—гэжэ асуухадамнай, Дондок Дашиевич энеэбхилэн иигэжэ хэлэнэ:

— Үгы бэд даа. Мандаш хабарай үерэй уhан багаханшье аюултай бэшэ. Энэтнай хэдэхэн хоноходол газартаа шэнгэшэhэн байха. Сабшалангай газар шадахадал hайса, нэбтэ нороол hаа, ногоониинь hайн гарадаг юм.

Тус ажахы бүхыдөө 1800 гектар уhалагдадаг сабшалантай гэхэ гү. али үбhэ абадаг бүхы газарайнь хахадhaa ехэнхинь уhаар хангагданхай. Мүнөө совхозой алишье отделениин сабшалан дээгүүр ябахада, газар уhалха хүдэлмэриин эршэмтэй шангаар хэгдэжэ байhаниинь харагдана. Тиигээшьегүйдэнь аргагүй. Эгээл мүнөө ургамал ногооной түлэг гаража байхада, газарайнь хүрьhые hайса дэбтэтэр ундалуулаа, шиниг нойто үгөөл hаа, үбhэ ногоон элбэгээр ургаха юм.

Худан голые уруудалжа ошоходо, уhа дээгүүр сагаалхитар сорготуулан хаяжа байhан ДДН-45 түхэлэй машина харагдана. Эндэhээ тиимэшье холо бэшэ ута гэгшын залгамал түмэр хоолойнуудые зурытар табяад, нуур таляан болотроо тогтоhон уhые бүлүүр станцяар hоруулан, добо дээгүүр урадхуулхань баhал харагдана.

— Газар уhалалгада арба гаран луговод, хоёр бүлүүр станци, уhа дээгүүр сасан хаядаг ДДН-45 түхэлэй түхеэрэлгэ гэхэ мэтэ үдэр hүнигүй шахуу хүдэлнэ. Мүнөө бүхыдөө 1800 гектар сабшаламнай нэгэ дахин уhалагдадаг байна,— гэжэ совхозой директор хэлэнэ.

Худанай арал дээрэхи сабшалангые луговодууд Жимбэ Борохитов, Александр Шоенешеев, тракторист Александр Михеев гэгшэд бүлүүр станцяар, ДДН-45 түхеэрэлгөөр уhална. Тиихэдэ Ород нютагта луговодууд Заята Жамбалов, Михаил Корнаков, Даша-Дондок Зоригтуев, Баруун бэе, Мүнгэд гэжэ газарнуудта Петр Гончаров гэгшэд даажа абаhан сабшалангаа hайнаар уhална. Мүн тэдэнэр газараа уhалхынгаа урда ехэхэн талмай дээрэ наг шэбхэ гаргаhан, минеральна үтэгжүүлгэ оруулhан байна.

Иигэжэ Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхоз уhалагдадаг сабшалангай гектар бүриhөө 12—13 центнерhээ бага бэшэ ургаса абажа, хэрбээ нёдондо бүхыдөө 18 мянган центнер үбhэ хуряаhан hаа. байгша ондо 30 мянган центнер үбhэ абахын түлөө тэмсэнэ. Эды шэнээн үбhэ абаха аргатайшье.

М. НАМЖИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Луговодууд Ж. Борохитов, А. Шоенешеев гэгшэд Худанай голдо уhалагдажа байhан сабшалан дээрэ. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

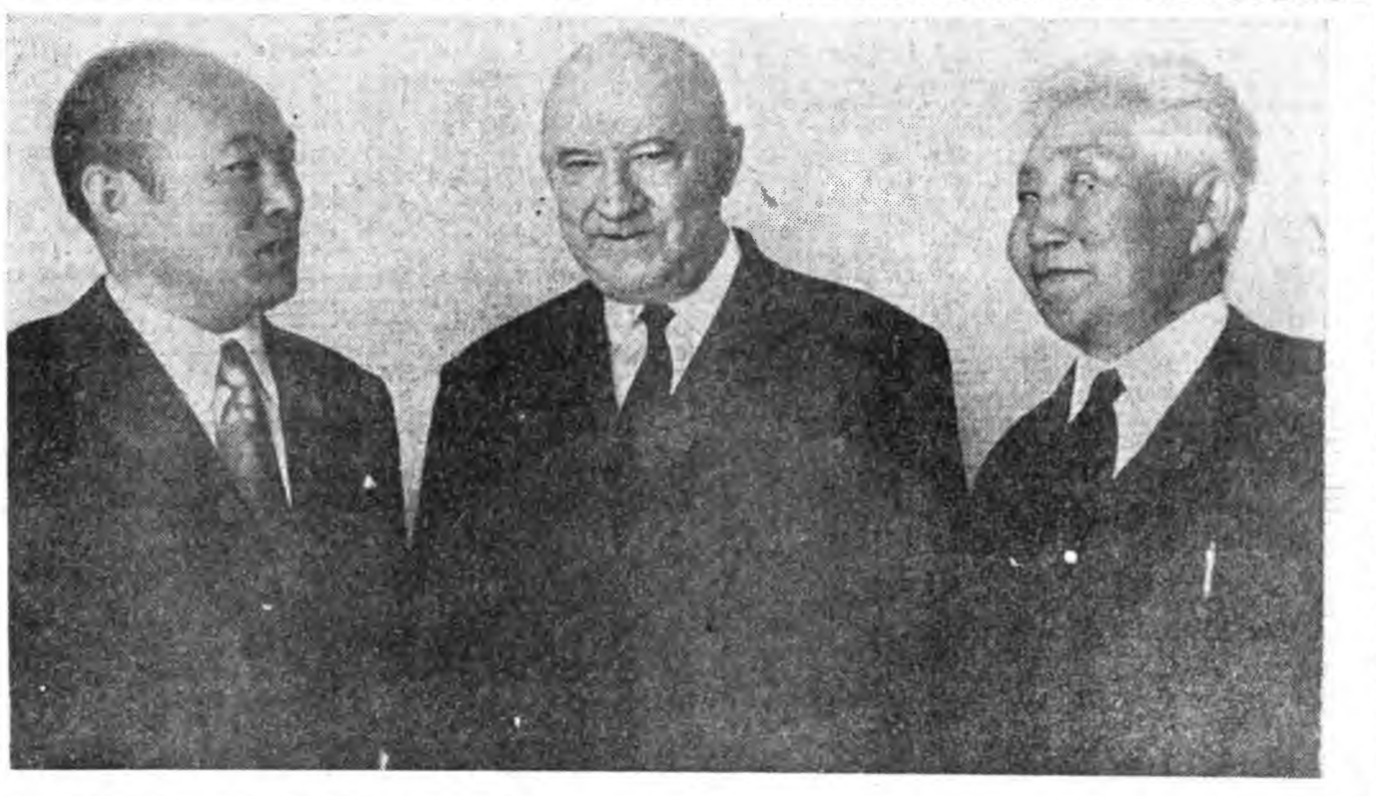

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Национальна бэеэ дааhан байдалайнгаа түлөө империалис ээрхэг түримхэйшүүлтэй тэмсэхэдэнь вьетнам арадта аха дүүгэй туhа хүргэhэнэйнь түлөө, эрэлхэг зорит, шэн габьяа гаргаhанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум совет сэрэгэй, граждан бүлэг мэргэжэлтэдые, дипломатическа ба худалдаа наймаанай түлөөлэгшэдые, уhан ба түмэр замай транспортын граждан авиациин, хэлхеэ холбооной, хэблэлэй, телевидениин, радиогой, киногой хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орден, медальнуудаар шагнаба.

(ТАСС).

ПАРТИДА ЗОРЮУЛАГДАНА

Политическэ литературын хэблэл «КПСС-эй мүндэлэлгэ» гэhэн ном гоё hайханаар шэмэглэн, барлажа гаргаба. Гадарайнгаа нюур талада В. И. Ленинэй дүрэ зурагтай энэ ном хэмжээгээрээ тиимэшье ехэ бэшэ.

Дэлхэй дээрэ түрүүшын шэнэ түхэлэй пролетарска партиин мүндэлэн бии болоhон тухай В. И. Ленинэй хэлэhэн үгэнүүд, документнүүд, мүн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэлнүүд соohоо абтаhан тодо мэргэн үгэнүүд эндэ оруулагданхай.

СОВЕТ БУРЯАДАЙ ОЙЕ УГТУУЛАН

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). 50 жэлэйнгээ ойе июлиин эхеэр hайндэрлэхэеэ бэлдэжэ байhан Совет Буряад орон тухай Монголой Арадай Республикын хэблэл, радио ба телевидени материалнуудые толилно, дамжуулгануудые хэнэ.

МНРП-гэй ба Монголой правительствын түбэй орган — «Үнэн» газетэдэ «Аха дүү арадай hайндэр» гэhэн гаршагтай ехэ статья тунхаглагдаба. 50 жэлэй турша соо Соведүүдэй ороной аха дүү, адли тэгшэ эрхэтэй арадуудай бүлэдэ Буряадай АССР-эй ажалшадай туйлаhан гайхамшаг амжалтанууд тухай энэ материал дотор хөөрэгдэнэ.

КПСС-эй сэсэ мэргэн хүтэлбэриин, тэрэнэй ленинскэ национальна политикын ашаар, совет арадуудай, нэн түрүүн агууехэ ород арадай аха дүүгэй туhаламжын ашаар Буряадай экономико, соёл культура hалбаран хүгжэhэн байна гээд «Үнэн» газетэ бэшэнэ.

Совет Буряадай ба Монголой Арадай Республикын ажалшад hайн хүршэнэр, аха дүүнэр юм гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. Монгол орондо арадай хубисхалай илаhанай hүүлээр тэдэ нягта хани барисаатай, харилсаа холботой болоhон байгаа. Манай арад энэ хани барисаагаараа омогорхоно. МНР-тэ революционно туйлалтануудые сахин хамгаалха хэрэгтэ, Монголой газар дээрэ социализм байгуулгада Совет Буряадай ажалшадай үзүүлhэн, мүнөөшье үзүүлжэ байгаа туhаламжа, дэмжэлгэдэ үнэн зүрхэнhөө баяр хүргэнэ. МНР-эй ба Советскэ Союзай хани барисаан, харилсаа холбоон эндэ Буряадай АССР ехэ үүргэ дүүргэнэ, жэлhээ жэлдэ хүгжэн бэхижэнэ гэжэ «Үнэн» газетэ тэмдэглэнэ. Энэ хани барисаанай ашаар Социалис Монгол орон саашадаа hалбаран хүгжэхэ аргатай бшуу.

Буряадай өөрсэ шэнжэтэй национальна соёл культурын hалбаран бадаржа байhан тухай «Залучудын үнэн» бэшэнэ. Сэрэгэй «Улаан од» гэжэ газетэ автономито республикын ажалшадай байдал тухай ехэ статья толилбо.

ЛЕКТОРНҮҮДЭЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1973 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые олониитэ ойлгуулха хүдэлмэридэ бүлгэмэй эмхинүүдэй хабаадаха тухай асуудалые «Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмэй правлениин президиум майн 29-дэ зүбшэлбэ. Эрдэмтэд, арадай ажахын мэргэжэлтэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, бүхы совет интеллигенци Пленумэй шиидхэбэринүүдые халуунаар hайшаан дэмжээд, бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал, коммунизм байгуулжа байhан совет арадай аюулгүй байдал тогтоохо талаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн хүдэлмэреэр сэдьхэлээ ханамги байhанаа мэдүүлнэ гээд энэ асуудалаар абтаhан тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Германиин Федеративна Республикада ерээд бусалгын дүнгүүдые бүлгэмэй гэшүүд, бүхы совет интеллигенци үндэрөөр сэгнэнэ. Энэнь Советскэ Союзай ленинскэ гадаадын политическэ хараа шэглэлэй бодотоор бэелэлгэ боложо Европодохи түгшүүрил hулаpуулха, эб найрамдал ба аюулгүй байдал хангаха хэрэгтэ ехэ туhа нэмэри хэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1973 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые олоной дунда ойлгуулха хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлхыень бүлгэмэй правлениин президиум союзна республиканuудай, АССР-нүүдэй, хизаарнуудай, областьнуудай, городской ба районно эмхинүүдэй «Знание» бүлгэмүүдэй правлениинүүдтэ дурадхаа.

Энэ хүдэлмэреэ ажалшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлгэдэ, түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй даабаринууд амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ, үлүүлэн дүүргэлгэдэ зорюулха шухала.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДhЭЭ

1896 онhoo Советскэ Союзай Коммунис партиин гэшүүн, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой, Ехэ Совет энциклопедиин главна редакциин гэшүүн, профессор Федор Николаевич Петров 97-дохи наhандаа 1973 оной майн 28-да наhа бараба гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет гүнзэгы шаналал гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет

ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААНУУД

ХАЛУУНААР ҺАЙШААЖА, ҮНДЭРӨӨР СЭГНЭНЭ

РЕСПУБЛИКЫН КОММУНИСТНУУД, БҮХЫ АЖАЛШАД КПСС-эй ЦК-гай АПРЕЛИИН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ ҮНЭН ЗҮРХЭНҺӨӨ ДЭМЖЭНЭ

ЯРУУНА

Нарһата тосхондо аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан боложо үнгэрбэ. Суглаанда хабаадагшад «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын ажал ябуулга тухай» асуудал зүбшэһэн КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1973 оной) Пленумэй дүнгүүд ба аймагай партийна организациин зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсээ.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **К. А. Албашеев**, аймагай «Улаан туяа» газетын редактор **М. Н. Яковлев**, Яруунын совхозой парткомой секретарь **Н. А. Зайцев**, «Комсомольский» совхозой директор **В. У. Дарханов**, Удино-Витимэй экспедициин партбюрогой секретарь **П. А. Дондупов**, аймгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша **Ц. Э. Шагдаров**, Нарһатын совхозой парткомой секретарь **П. Г. Виноградов** гэгшэд суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые гүн сэдьхэлһээ һайшааһан, дэмжэһэн тухайгаа мэдүүлээ. КПСС-эй XXIV съездын хараалһан эб найрамдалай ехэ программа хэлбэрилшэгүйгөөр, амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Германиин Федеративна Республика ошохо доо, угаа амжалтатай, ехэ хэрэг бүтээжэ бусаһан түүхэтэ ушарые үндэрөөр сэгнэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, партиин эрхилдэг уласхоорондын ехэ ажал ябуулгын удха шанар тухай тодо һонороор хөөрэжэ үгэхэ шухала байһан тушаа анхарал онсо хандуулагдаа. Гадна юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы удха шанартай жэлдэ бэелүүлхээр хараалагдаһан түсэб, абаһан социалис уялганuудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөе бүри далайсатайгаар дэлгэрүүлхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын ленинскэ шанда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, тэрэниие халуунаар амаршалһан бэшэг суглаанда хабаадагшад эльгэбэ.

ЗАГАРАЙ

«КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай Уласхоорондын ажал ябуулга тухай» асуудал зүбшэн хэлсэһэн КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1973 оной) Пленумэй дүнгүүд ба аймагай партийна организациин үмэнэхи зорилгонууд тухай» асуудал Загарайн аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **Д. С. Санжимитыпов**, Онохойн модоной комбинадай директор **В. А. Титенко**, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партбюрогой секретарь **А. В. Ишигенов**, «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин газар үрэмдэгшэ **А. К. Ложкин**, «Знание» бүлгэмэй аймагай отделениин түрүүлэгшэ **Н. Ш. Очиров**, «Дружба» совхозой директор **А. Б. Цыдендоржиев**, ВЛКСМ-райкомой секретарь **Э. З. Долохонова**, Элхиин үдэшын дунда һургуулиин директор **И. Г. Тулохонов**, Новоильинкын хүдэлмэришэн залуушуулай дунда һургуулиин директор **Г. И. Петров** гэгшэд хабаадалсаһан байна.

Партийна эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Н. Б. Пивоваров** хабаадалсажа, үгэ хэлээ.

Арадуудай хоорондо эб найрамдал, хани барисаа бэхижүүлхэ, дэлхэй дээрэ энхэ амгалан байдал тогтоохо зорилгоор КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлһон хараа шугамые бэелүүлхэ талаар партиин Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневэй өөрынь эсэшэ сусашагүй ехэ ажал ябуулгые аймагай коммунистнууд, бүхы ажалшад үнэн зүрхэнһөө һайшаажа, хани халуунаар дэмжэжэ байна гэжэ үгэ хэлэгшэд элирхэйлээ. Тиихэтэеэ хамта ажалша бүхы коллективүүд энэ жэлдэ, табан жэлэй шиидхэхы жэлдэ эршэтэйгээр, оролдолго ехэтэйгээр хүдэлжэ, ажалай ехэ амжалта туйлаха хүсэлэнтэй, урдаа табигдаһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэшье байха.

ХАХАД ҺАРААР УРИДЛАХА

Мастер Фёдор Гаврилович Брянскиин даадаг участогай хүдэлмэришэд электродвигательнүүдтэ хэрэгтэй элдэб олон детальнуудые бүтээдэг юм. Энэ участогай хүдэлмэришэд халаанайнгаа даабари үлүүлэн дүүргэхэ мүртөө, хододоо эрхим шанартай продукци гаргана. Участогтань коммунис ажалай. «СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ участок» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Энэ үндэр нэрэ солоёо дээрэ абажа ябахын түлөө участогай хүдэлмэришэн бүхэн оролдоно.

Эдэнэр юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй даабари юһэн һара соо дүүргэхэ гэһэн социалис уялга абаад, эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байна. Энэ түрүү участогай коллектив продукци гаргаха апрель һарынгаа даабари 7 хоногоор уридшалан дүүргэжэ, «Электромашина» завод соо түрүү һуури эзэлээ һэн. Туйлаһан амжалтаяа саашадань улам арьбадхажа, һайн шанартай продукци бүри ехээр гаргахын түлөө тэмсэжэ байһаар.

— Минии даадаг участогай хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхые оролдоно. Ажалаа зүбөөр эмхидхэнэбди. Н. Е. Ковалёв, Ф. М. Овчинников, В. А. Свирид гэгшэдэй даадаг бригаданuудай хүдэлмэришэд бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэхэ ябадалдамнай ехэхэн [...] һа хүргэдэг, — гэжэ мастер Ф. Г. Брянский хөөрэнэ.

Эдэнэй олонхинь баян дүршэлтэй болоһон хүн [...] Жэшээлхэдэ, бригадир Николай Евгеньевич Ковалев [...] бан табадахи жэлээ «Электромашина» заводто ажаллана. Токариин, фрезеровкын, пресс-станок хүдэлгэ[...] мэргэжэлнүүдые шудалһан. Алишье станок дээрэ [...] һайнаар хүдэлжэ, эрхим шанартай продукци бүтээдэг. Залуу хүдэлмэришэдтэ [...] рүү ажалай үльгэр жэшээ [...] руулдаг. Эрхим һайнаар [...] дэлхыень уряалдаг. Шадари ехэтэй, үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд [...] һанал бодолтойгоор ажаллахадаа, һайн шанартай продукци бүри ехээр бүтээн гаргана.

Ф. Г. Брянскиин даадаг участогай хүдэлмэришэд заводой соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ байгша оной эхинһээ хэдэн удаа дамжуулгын Улаан вымпел абаһан юм.

Эдэнэр байгша оной [...] рүүшын хахад жэлэй даабари болзорһоонь 15 хоногоор уридшалан дүүргэжэ, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн ажалай бэлэгүүдтэйгээр [...] тахаар зоригжонхой. Тиимэһээл эдэнэр үдэр бүри улам эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Н. ДЕМИН.

ЗОРИГЖУУЛХА, УРМАШУУЛХА ХҮСЭН

Таряашадай эгээл харюусалгата ажал. Урин дулаанай саг оройтожо ерэбэ. Тиимэһээ тарилгын хүдэлмэри үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ арбаад хоногоор хойнотобо.

Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой ажалшад тарилгадаа һайн бэлэдхэлтэйгээр ороо. Бүхы оньһон техникэ һайнаар заһабарилагдаһан, полевой стануудынь саг соогоо бэлэн болгогдоһон байгаа. Гэхэтэй хамта тус колхозой партийна организаци тарилгаяа эрхим һайнаар үнгэргэхын тула механизаторнуудай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулһан байна. Колхозой агитаторнууд, политинформаторнууд, лекторнууд түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ колхозой урда табигдаһан зорилгонуудые тодорхойлжо үгөө һэн. Тэрэшэлэн колхозой механизаторнуудай хамтын ба партийна суглаан дээрэ таряашадай урдахи зорилгонууд тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоһон, механизаторнуудай зүгһөө горитой дурадхалнууд оруулагдаһан бэлэй.

Колхозой парткомой секретариин орлогшо Батомункуев Дамдин Вампилович полевой станууд дээгүүр ошоһоноо һаял ерээд байба: табан хоногой ажалай дүнгүүд гаргагдажа, социалис мүрысөөндэ шалгарһан түрүү агрегадуудта, механизаторнуудта улаан вымпел, дурасхаалай бэлэгүүд барюулагдаа.

Социалис мүрысөөе хүтэлбэрилгэ колхозой партийна организациин бэелүүлдэг нийтэ-политическэ хүдэлмэриин нэгэ шухала хуби юм. Таряашадай дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ агитаторнууд болон политинформаторнууд гол һуури эзэлнэ. Политинформатор, колхозой главна агроном Г. Г. Гунсурунов парткомдо орожо ерэбэ. Тэрэ КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1973 оной) Пленумэй дүнгүүд тухай механизаторнуудта хөөрэхэ байгаа. Үшөө зарим тэды тоо, баримтанууд дуталдаһан байба.

Колхозой главна агроном парткомдо ороходоо, шэнэ газетэ ба журналнуудые саг дарыдань полевой стан дээрэ абаашадаг болохо тухай хэлсэбэ.

Мүнөө эндэ хори гаран агитатор болон политинформатор тоологдоно. Тэдэ хэд бэ гэбэл: колхозой главна агроном Г. Г. Гунсурунов, колхозой түрүүлэгшэ А. Н. Соковиков, хоёрдохи отделениие эрхилэгшэ Б. Н. Богданов, тарян ажалай бригадын бригадирнууд Н. А. Унагаев, М. И. Игумнов, багша Е. М. Белобородова, парткомой секретариин орлогшо Д. В. Батомункуев... Хабарай тарилгын үедэ нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха хүнүүдые томилходоо, партком тэдэнэй мэргэжэл шадабарииe, дүй дүршэлые хараадаа абаһан байна.

Тарян ажалай нэгэдэхи бригадын полевой станууд дээрэнь «Тарилгаяа саг болзортонь, һайн шанартайгаар дүүргэе!» гэһэн уряа — лозунг бүгэдэнэй анхарал татана. Механизаторнуудай үдэр бүриин ажалай дүнгүүд самбар дээрэ тодоор бэшээтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ В. Н. Унагаев, А. Г. Аносов, Н. В. Шадрин болон бусадай агрегадууд халаан соо 19 гектарта таряа тариха даабаритай аад, 40 гаран гектарта хүргэнэ гэхэ гү, али хоёр нормо дүүргэдэг байба. Ленинэй орденой кавалер, тракторист А. Г. Аносовой агрегат үнгэрэгшэ табан үдэрэй туршада социалис мүрысөөндэ илажа, улаан вымпелдэ хүртэһэн байба.

«Табан үдэрэй дүнгүүдэй ёһоор, Валерий Черновок, Иван Максимов, Геннадий Аносов, Николай Аносов гэгшэд эртын паар хахалалгада эрхим амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой правлени, парткомой болон профкомой дамжуулгын улаан вымпелнүүдтэ, шанда хүртэбэ» гээд «Сахилгаан» хуудаһан мэдээсэнэ.

Полевой станда газетэ, журналнууд, номууд, радиоприёмник бии. Механизаторнууд сүлөөтэй сагтаа эндээ газетэ, журналнуудые уншадаг, агитатор ба политинформаторнуудай хөөрөөе шагнадаг юм. Гэхэтэй хамта, эндэ колхозууд хоорондын автоклуб эмхидхэгдэнхэй юм байна. Автоклубтань соёлой хүдэлмэрилэгшэд, библиотекарь, лектор, агитатор, ба политинформатор оролсодог. Энэ автоклубые ВЛКСМ-эй гэшүүн Лидия Аносова хүтэлбэрилнэ. Тус автоклуб «Дружба», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай, Алтайн совхозой полевой стануудаар ябажа, кино харуулдаг, ханын газетэ, «Сахилгаан» хуудаһануудые гаргадаг, номуудые һэлгэдэг, хөөрэлдөөнүүдые хэдэг, лекцинүүдые уншадаг байна. Заримдаа полевой стан дээрэ заахан концерт харуулдагшье юм. Тэрэшэлэн тус автобусой политинформатор колхозой парткомой секретариин орлогшо Д. Б. Батомункуев «Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы жэл» гэһэн темээр хөөрэлдөөе үнгэргэхэдөө, ороной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаһан зорилгонууд тухай, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой таряашадай оруулха хубита тухай хөөрэлдөөд, бригада бүхэнэй ажалай эмхидхэл тухай дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Тиихэдээ дутуу дундануудые бригада соогоо яажа усадхаха тухай хөөрэлдөөн болошоо һэн. Тиигэжэ агитаторнууд болон политинформаторнууд механизаторнуудай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, ажалдаа амжалта туйлаха хэрэгтэнь нүлөөлнэ.

Социалис мүрысөөн тухай хэдэн үгэ хэлэе. Хабарай тарилгада түрүү һуури эзэлһэн тарян ажалай бригада 10 үдэрэй дүнгэй ёһоор колхозой правлениин, парткомой, профкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэдэг түрүү агрегадта — улаан вымпел барюулагдадаг. Таряа тарилгын түрүүшын арбан үдэр соо даабаряа дүүргэһэн механизаторнууд урид тогтоогдоһон тарифһаа 50 процент үлүү түлөөри абаха, харин удаадахи 10 үдэрэй туршада түсэбтэ даабарияа дүүргэһэн механизаторнууд 30 процент нэмэлтэ түлөөри абаха болоно. Энэньшье зүб гэжэ һанагдана. Юундэб гэхэдэ, богони болзор соо һайн шанартайгаар тарилгаяа дүүргэхэ зорилго табигдана бшуу.

Ойлгуулламжын хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан газарта хүн зон урматайгаар ажалладаг, амжалта туйлагдадаг ха юм. Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой таряашад эртын ороохото ургамалнуудай тарилгые 10 үдэрэй турша соо сүм дүүргэбэ гэһэн баяртай мэдээсэл манай редакцида һаяхан оробо.

С. ОЧИРОВ,
манай корр.

МЭРГЭЖЭЛ ШАДАБАРЯА ХАРУУЛБА

ТОКАРЬ, слесарьнүүдэй мэргэжэл шадабаряа харуулһан зональна конкурс Шэнэ-Бэрээнэй заһабариин механическа заводто һаяхан үнгэргэгдэбэ. 13 область, хизаар, автономито республикын 38 түлөөлэгшэд эндэ ерэжэ конкурсдо хабаадалсаа.

Конкурс үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитедэй түлөөлэгшэ В. М. Тюменцев богони үгэ хэлэжэ, мүрысөөе нээгээ. ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. Раднаев, партиин Загарайн райкомой секретарь А. К. Родионов, Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой директор В. М. Пуховской конкурсдо хабаадагшадта хандан, амаршалгын үгэ хэлээ.

Сахалинска областиин түлөөлэгшэ нүхэр Парамоновто, заводой эзэдэй түлөөлэгшэ, слесарь В. И. Афанасьевта мүрысөөнэй туг үргэхэ хүндэтэ эрхэ үгтэбэ. Энээнэй һүүлээр түрүүшын 11 хүн хаба шадалаа туршалсабад.

Мэргэжэлэйнгээ теоретическэ талые токарь, слесарьнүүдэй хэр шудалһаниинь шалгагдаа. Тэдэнэр хэдэн асуудалда харюусаха ёһотой байба. Слесарь, токарьнууд station...

Ажалдаа һайнаар лэ дүршэһэн, өөрынгөө хэрэгтэй ёһотой мастернууд болоһон хүдэлмэришэд эндэ сугларaa гэжэ абаһаар лэ обёорхоор. Жюрин гэшүүд, нормировщик, секундантнууд конкурсдо хабаадагшадай хүдэлсэ, дүршэл хинан шалгажа байгаа. Энэнь мүрысөөнэй кардиограмма боложо үгөө гэхээр.

Ажаллаха газараа хэр зэргэ зүбөөр бэлдэһэниинь, аюулгүйн техникэ хэр сахиханъ, деталь болбосоруулгын операци удаа дараалан хэр зүбөөр бүтээһэниинь, ажалайнь онол арга, культура гэхэ мэтэ дууһан хараада абтаа.

Хэдэн минута үнгэрбэ. Ажалаа бушуу түргэнөөр дүүргэдэг түрүүшын хэдэн хүн элирбэ. Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой слесарь А. Г. Григорьев эгээл түрүүшээр ажалаа дүүргэбэ. 1,5 час соо дүүргэхэ ажалые 53 минута соо хээ гэжэ секундомер тодорхойлбо. Ажалайнь шанар һайн байжа, нүхэр Григорьевто олон балл табигдаа.

Манай түлөөлэгшэ А. С. Набон хоёрдохи үрэ дүнгүүдтэйгээр ажалаа дүүргэбэ. Приморско хизаарһаа ерэһэн слесарь А. Г. Вельбик гурбадахи үрэ дүн харуулаа.

Теоретическэ бэлэдхэл шалгадаг кабинет. Конкурсдо хабаадагшад билет татажа абаад, тэндэ бэшэгдэһэн асуудалнуудта харюусана. Харюунуудайнь сэгнэлтэ тусхай дэбтэртэ бэшэгдэнэ. Эндэ эгээл ехэ, 25 балл заводой слесарь Н. Ц. Цыбикжаповта табигдаа. Кемеровскэ областиин түлөөлэгшэ В. Н. Ситкевич, Сахалинска областьһоо ерэһэн Н. В. Лапшин мэргэжэлэйнгээ теоретическэ тала һайн мэдэхэ байһанаа харуулба.

Нэгэ доро токарьнуудай мэргэжэл шадабари туршагдаа. Манай заводой токарьнууд, аха дүү Дорофей, Владимир Афанасьевуд теоретическэ талаараа, бодото дүй дүршэлөөрөө һайн бэлэдхэлтэй, мэргэжэлтэй байһанаа конкурсын үедэ гэршэлээ. Приморско хизаарай түлөөлэгшэ А. М. Маркосян гурбадахи үрэ дүн харуулаа.

Жюри энэ мүрысөөнэй үрэ дүн гаргахадаа, конкурсдо хабаадагшадай урлан нарижуулгын ажал хараада абаһан байна. Харин эндэ манай түлөөлэгшэдтэ харуулха, һайрхаха юумэн үгы байшаба.

«Сельхозтехника» нэгэдэлэй мэдэлдэ ородог Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй заводуудай слесарь, токарьнуудай зональна конкурсын һүүлшын үрэ дүнгүүдэй гаргагдахада, Приморско хизаарай түлөөлэгшэ А. Г. Вельбик түрүү һуури эзэлһэн байна. Тэрэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын эрхим слесарь гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Эдэбхитэй урлан нарижуулагша олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэйнгээ түлөө 25 нэмэлтэ балл абажа, түрүү һуури эзэлээ ха юм. Кемерово городой түлөөлэгшэ В. Н. Ситкевич 2-дохи һуурида гараа. Тэрэ урлан нарижуулгын 15 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна. Мүн 10 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, экономическа горитой алмалта хэһэн Н. В. Лапшин (Сахалинай область) 3-дахи һуури эзэлээ. Теоретическэ һайн бэлэдхэлтэйшье, ажалаа һайнаар, бушуу түргэнөөр дүүргэдэгшье һаа, урлан нарижуулгын ажалда хабаадалсаагүй манай түлөөлэгшэ Н. Ц. Цыбикжапов 4-дэхи һуурида гараа.

«Сибириин болон Алас-Дурна зонын эрхим токарь» гэһэн нэрэ зэргэдэ Приморско хизаарай түлөөлэгшэ А. М. Маркосян хүртэбэ. Урлан нарижуулгын дурадхалнуудай түлөө 25 нэмэлтэ балл абаһан Сахалинай областиин түлөөлэгшэ М. И. Чинюк 2-дохи һуури эзэлээ. Теоретическэ талаараа һайн бэлэдхэл харуулһан, дүй дүршэлтэй манай токарь Д. И. Афанасьев урлан нарижуулгын дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээгүй байшаба. Тиимэһээ тэрэ 3-дахи һуурида гараа. Тэрэнэй дүү В. И. Афанасьев 4-дэхи һуури эзэлээ.

Конкурсдо илагшадта чемпионой ягаан лентэ зүүгдэз, ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй болон «Сельхозтехника» нэгэдэлэй дипломууд, тусхай призүүд барюулагдаһан байна. Мүн жюри конкурсдо хабаадалсаһан эгээл залуу слесарь, токарьнуудые элирүүлжэ, ВЛКСМ-эй обкомой, комсомолой Загарайн райкомой дипломуудые барюулаа. Иимэ дипломдо Сахалинай областиин түлөөлэгшэ Михаил Чинюк, Приморско хизаарай слесарь Саша Евдокимов хүртэһэн байна.

Токарь, слесарьнүүдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, эдэбхи үүсхэлые улам бадаруулан хүгжөөхэ арга боломжын бии байһые энэ конкурс элирүүлэн харуулаа. Конкурсын үнгэргэгдэһэн заводой эзэд урлан нарижуулгын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсанагүй гэжэ элирүүлэгдээ. Мүн республикымнай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинуудта урлан нарижуулгын ямар дурадхалай оруулагдадаг, ямарнуудай үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээд, хэды зэргын экономическа ашаг үрэ үгэһэниинь ходо хинагдан шалгагданагүй. Урлан нарижуулгын дурадхалнууд һайн too бүридхэлдэ абтанагүй гэжэ конкурс элирүүлээ. Эдэ бүгэдые усадхаха гэээшэ манай республикын энэ хэрэгтэ хабаатай органуудай уялга болоно.

Д. ЦЫРЕНДОНДОКОВ,
ВЛКСМ-эй обкомой инструктор.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: мүрысөөнэй туг үргэгдэжэ байна. 2. Шэнэ-Бэрээнэй заводой конкурсдо 4-дэхи һуури эзэлһэн слесарь Николай Цыбикжапов.

Үдэр бүхэнөө—үндэр ургасада

ГАЗАРАА ҺАЛХИНҺАА ХАМГААЛАЯЛ

Хабар, намарай үедэ Байгал далай тээһээ айхабтар хүсэтэйгөөр һалхилжа, Хурамхаанай ажахынуудай ехэнхи таряалангай газарай эгээл һайн үрэжэлтэй хүрьһые үлеэжэ абаашадаг, ехээр муудхаадаг байна. Илангаяа хэдэн ажахынуудай элдүүриин газар — Хүнтэйн захагүй үргэн таряалан һалхинда үлеэгдэжэ, хүрьһэнэйнь дээрэхи ехээр гэмтэдэг.

Тиимэһээ эндэхи газарай хүрьһэ һалхинһаа халхалжа, хамгаалжа абаха шухала.

Энэ талаар мүнөө аймаг дотор ямар юумэн хэгдэнэб? Һалхинһаа хүрьһэ хамгаалха агротехническэ ямар онол арга, дүршэл хэрэглэгдэнэб гэһэн асуудал гарана.

Ажахынуудта ябажа харахада, мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэхэдэ, аймаг дотор энээн тушаа зарим тэды хэмжээн абтажа байнхай. Гэбэшье тэндэхи бүхы таряалангые шэнэ гуримаар элдүүрилдэг болохо, газарай хүрьһэ һалхинһаа хамгаалха талаар үшөөл һанаһанда хүрэмэ ехэ хүдэлмэри хэгдэнэгүй.

Нёдондо аймагай агрономуудай зүблөөн дээрэ эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, Хурамхаанай, Аргатын совхозуудай бүхы газарые тусхай техникээр хүрьһыень урбуулангүйгөөр элдүүрилдэг болохо гэжэ хэлсэгдэһэн байгаа. Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ 2530 гектар паар, 1846 гектар намарай паар шаблаагүй, тусгаар хүрьһэ урбуулангүй доогуурнь зөөлэрүүлдэг культиватор-плугаар хахалагдаа, мүн 2 мянга шахуу гектар газарта һолоомоной узуурта тарилга хэдэг СЗС-2,1 сеялкээр үрэһэн хаягдаа, бүри муудаһан 643 гектар газарта элһэ тогтоохоор модо, бургааһан таригдаа. Тиихэдэ 8 мянган гектар таряалан олон зуруу болгогдожо элдүүрилэгдээ.

Энэ жэлһээ эхилжэ Хурамхаанай аймагай ажахынууд газарай хүрьһэ һалхинһаа хамгаалха шэнэ гуримда гүйсэд орохоор хараална. Орохо арга боломжотойшье.

Нэгэдэхеэр, энэ талаар Буряадай хүдөө ажахын институт ехэ туһаламжа хүргэхэ байна. Энэ хүдэлмэриие хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат В. Б. Бохиев хүтэлбэрилхэ юм.

Хоёрдохёор, газарай хүрьһэ урбуулангүй элдүүрилхэ шэнэ техникэ олон абтаа, мүнөөшье абтажа байна. Тэдэнэй олонхинь хүсэдөөр бүридхэгдэнхэй ерэнэ. Жэшээлхэдэ, газарай хүрьһэ элдүүрилхэ КПГ-250, КПП-2,2 культиватор-плугууд, мүн хүрьһэнэй дээгүүрхиие элдүүрилхэ КПЗ-4,0, КШ-3,6, БИГ-3 гэхэ мэтэ машинанууд, һолоомоной узуурта тарилга хэхэ СЗС-2,1 тухэлэй сеялкэнүүд ажахынуудта абтанхай.

Гэхэтэй хамта, зарим ажахынуудта газарай хүрьһэ һалхинһаа хамгаалха шэнэ техникэ баһал хүсэд бүридхэгдөөгүй ерэһэн зандаа. Тусхайлбал, газар элдүүрилхэ тусхай культиватор, борной гэхэ мэтэ хэтэрхы олон эльгээгдээд, харин тусхай сеялкэ дутуу байна. Жэшээнь, Дэрээнэй совхозой М. Ц. Бураловай бригадада КПГ-250 тухэлэй газар элдүүрилхэ аяар арбаад машина эльгээгдээ, үнэндөө эндэ тэдэниие шэрэхэ тусхай гидро-түхеэрэлгэтэй оройдоол нэгэ трактор бии. Тиимэһээ тэдэ олон техникэнь миин хэбтэхэ болоно бшуу.

Зарим бригаданuудые харахада, бүхы хэрэгтэй техникээр хангагданхай. Хурамхаанай совхозой Б-М. Малакшиновай бригадада КПГ-250 тухэлэй культиватор-плуг, КПП-2,2, БИГ-3 борной, мүн СЗС-2,1 сеялкэ гэхэ мэтэ дан олоор абтанхай. Үнэндөө энэ бригада оройдоол 3500 гектар газартай. Эды олон техникэнь үлүү гараха болоод байна. Юуб гэхэдэ, тэдэниие шэрэхэ трактор үгы ха юм. Иимэрхүү байдал энэл ажахын Р. Батуевай, хүршэ Аргатын совхозой Н. Жанаевай бригадада үзэгдэнэ.

Гурбадахяар, механизаторнууд Хүнтэйн талын таряалангые хуурай һалхинһаа халхалха агротехникын шэнэ гуримые хэрэглэдэг болохо тухай һаналаа ехэ табина. Хурамхаанай совхозой үнинэй механизатор Жаргал Гармаев иигэжэ хэлэнэ:

— Урдань Хүнтэйдэ газараа морин анзаһаар хахалдаг байхадамнай шорой һалхинда иимэ ехээр хиидэдэггүй һэн. Мүнөө эндэ хүсэтэ техникээр газар доошоо элһэндээ хүрэтэрөө урбуулагдашанхай. Тиимэһээ хүрьһэнэй дээрэхи һалхинда хабартаа ехээр үлеэлгэжэ, хуа тооһон болон туугдана. Хэрбээ энэ газарые һалхинһаа халхалжа абаагүй һаа, юунэйшье ургахагүй улаа элһэн болохонь холо бэшэ. Хүрьһэ һалхинһаа хамгаалха агротехникын шэнэ гурим хэрэглэхэ тухай хөөрэлдэдэг болоһоор үнинэйбди. Гүрэнһөө шэнэ техникэшье үгтэнэ, теэд тэдэнь хэрэглэгдэнгүй хэбтэнэ. Юуб гэхэдэ тэдэ техникэ хүсэд бэшэ ерэнэ ха юм.

Теэд яахадаа энэ түрүү арга үшөө хүсэд хэрэглэгдэнэгүй, газарай хүрьһэ хамгаалха арга боломжо яахадаа хүсэндөө хүргэгдэнэгүй гээшэб? Энээндэ хэдэн шалтагаан бии. Ажахынууд «Сельхозтехника» нэгэдэлэй Могойтын отделениһээ элдэб машина, техникэ, запасной часть абана. Тэдэнэр захиһан техникыень асараад лэ ажахынуудта абаашажа буулгажархидаг. Тэдэниинь колхоз, совхозууд өөһэдөө суглуулжа хабсардаг байха юм. Зарим машинын деталь частиин дутуу байхада ажахынууд «Сельхозтехникын» отделенидэ гомдоно. Тэдэ асарһан техникыемнай колхоз, совхозууд удаан хабсарганагүй, деталь частииень үгы болгожорхино гэжэ гомдоно Иигэжэ бэе бэедээ хаялсаһаар байтарнь саг ошожо байна. Мүнөө Доодо-Хүнтэйн тарян дээгүүр ябахада полевой станай хажуугаар хабсаргагдаагүй шэнэ культиватор, борной гэхэ мэтэ олон хэбтэдэг. Тэдэнэй зариманиинь асаргадахадаа зуураа эбдэрһэн, зарим деталь, частьнь хаягдашаһан, хабсаргагдаха аргагүй байна. Илангаяа СЗС-2,1 сеялкэ, БИГ-3 борной ехэ дутагдалтай ерэнэ.

Һалхинда үлеэгдэдэг хүрьһэтэй газарые элдүүрилхэ тусхай шэнэ техникэ «Сельхозтехникын» отделенидэ хуу хабсаргагдаад, хүдэлхөөр болгогдоод, ажахынуудта үгтэхэ ёһотой. Тиигэээд тэдэ техникые яажа хүдэлгэхэб гэжэ колхоз, совхозуудта заажа үгэхэ инженер «Сельхозтехникын» отделенидэ байгаа һаа дээрэ. Үнэндөө «Сельхозтехникын» Могойтын отделениие эрхилэгшэ И. Ивановтой хөөрэлдэхэ, тиимэ инженер манда байха ёһогүй, штат үгы гэнэ.

Саашадаа заводһоо ерэһэн шэнэ техникые зөөхэдөө хэрэгтэй деталь, частииень үгы болгожорхидог, задалжа [...] шадаг баримтатай эрид [...] хэ шухала. Һалхинда [...] дэдэг хүрьһэ элдүүрилхэ [...] гаар техникые дүүрэн [...] дэнь хүдэлгэдэг, зүбөөр [...] ладаг болохо талаар [...] муүд, инженернүүд, бри[...] нар ехэ оролдолго га[...] ёһотой. Ажахынуудай хү[...] бэрилэгшэдшье газараа [...] хинһаа хамгаалха тухай [...] гоёор хөөрэлдөөд лэ, [...] дээрээ энэ шэнэ гуримые [...] сэндэнь хүргэхэ талаар [...] гэжэлтэдээ бодотоор [...] дэггүй.

Хурамхаанай ажахынууд газарай хүрьһэнэй һал[...] үлеэгдэжэ гэмтэһэн [...] сарахын тула хамтаараа [...] орон тэмсэхэ, мүнөөнэй [...] тэдэ тааруулан ажалаа [...] хэдэг болохо зэргэтэй. [...] ниие нэгэшье жэлээр [...] луулжа, үнэтэ сагые [...] болохогүй.

Б. ГОМБО[...]
Буряадай хүдөө ажах[...] туршалгын станци[...] таһагые даагш[...] республикын габьяа[...] агроном[...]

БУРЯАД АРАДАЙ СОЁЛ КУЛЬТУРЫН ГАЙХАМШАГ ТҮЙЛАЛТА

Буряадай искусство, литературын түйлалтануудые Москвада харуулһан удэрнүүд тухай

ОЛОН ҮНДЭҺЭ һатанһаа бүридэһэн манай Эхэ ороной ниислэл хотын үргэн олониитын, ажалшадай түлөөлэгшэд хоёр ордено Буряадай соёл культуратай дүрбэн үдэрэй турша соо танилсаһан байна. 50 жэлэй турша соо буряад арадай соёл культурын амжалта түйлалтануудтай ниислэл хотын театрай элитэ ехэ ажал ябуулагшад, мэдээжэ совет уран зохёолшод, дэлхэй дээрэ алдаршаһан эрдэмтэд, захагүй замбуулинай дайдаар дүүлин ниидэһэн космонавтнууд, ехэ ехэ предприятинуудай ажалшад, студентнэр танилсаһан байха юм.

Экономическа хүгжэлтын ашаар арадуудай соёл культура һалбаран бададаг гээшэ ааб даа. «Гээгдэнги арад үндэр соёл культуратай байжа шадахагүй. Тиимэһээ Буряадай поэдүүдэй шүлэгүүдые шагнахадаа, уян нугархай, хүнгэн солбон хатаршадайнь наада хараха д а а, уянгата һ а й хан дуунуудыень соносходоо, Буряад ороной социальна байдалай һалбаран хүгжэһые эжэлүүдгүй ой ухаандаа оруулнаш», — гэжэ Лихачевой нэрэмжэтэ заводой инженер-диспетчер Юрий Ладейщиков хэлэбэ.

Забайкалиин түлөөлэгшэдые хаа хаанагүй хүндэмүүшэ халуунаар, урма баяртайгаар угтажа, буряад арадай соёл культурын гайхамшаг түйлалтануудта, литература, искусствын уран бэлигтэнэй мэргэжэл шадабарида үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна. «Сахьянова оперо, баледэй ямаршье театрай шэмэглэл болохо байна. Тэрэнэй гүйсэдхэл уян нугархай, гүнзэгы мэдэрэлтэй — эдэ бүгэдэ балеринын оюун бэлигтэй байһые толотомо хурсаар гэршэлнэ. Артистнууд Е. Самбуева Ю. Муруев хоёр хатарай һайн һургуули гараһанаа элирхэйлэн харуулаа. Ольга Короткова уян нугархай, али бүхы орёо хатарнуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ шадаха байһанаа харуулаа», — гэжэ Москвагай хореографиин наһатай багша Е. Форманянц омогорхол баяртайгаар тэмдэглэбэ. Бүхэсоюзна радио, телевидениин солист Юрий Селиванов буряад дуушад тухай һанамжаяа иигэжэ хэлэбэ: «Лхасаран Линховоин. Ким Базарсадаев. Саян Раднаев, Владимир Буруев, Дугаржап Дашиев, Леонард Шоболов гэгшэд бултадаа өөр өөрын онсо шэнжэтэй. Тэдэ өөр өөрын репертуартай. Тэдэнэй хоолой хонгёо һайнаар, зөөлэхэнөөр гарана. Эхэнэр дуушадынь намда һайшаагдаа. Нина Манжеевагай дуулахыень шагнахадаа, һанаа амар байхын аргагүй. Тэрэ Чио-Чио-Санай арине уян нугархайгаар, шадамар бэрхээр дуулаа. Тэрэнэй хоолой нэгэ жэгдээр соностоно. Дуушадай бүхэсоюзна мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахаар бэлэдхэлтэй болонхой гэжэ Юлия Данилова тухай хэлэхэ байнаб. Иимэ мүрысөөнүүдтэ хабаадабал, тэрэнэй заатагүй амжалта түйлаха байһандань, этигэн найданаб».

Актёрнуудай А. Яблочкинагай нэрэмжэтэ Түбэй байшан соо камерна хүгжэмэй концертын дүүрэһэнэй һүүлээр манай уран бэлигтэн тухай эдэ магтаал һайшаал бэшэжэ абаа һэм. Ниислэл хотын хүгжэмтэ театрнуудай мэдээжэ дуушад. МХАТ-ай актернууд — СССР-эй арадай артистка А. Зуева, Маяковскиин нэрэмжэтэ театрай актер, СССР-эй арадай артист Н. Ханов, СССР-эй арадай артист, режиссер И. Туманов энэ үдэшэ эндэ ерэһэн байгаа. Нэрьемэ альга ташалга, «бис» гэһэн омогорхол, баярай хашхараан зал соогуур соностожо, буряад дуушадай хонгёо һайхан хоолойтой байһыень гэршэлбэ.

— Хүндэтэ буряад ханинарнай! — гэжэ Анастасия Петровна Зуева омог баяртайгаар үгэеэ эхилбэ. — Манай үнэн зүрхэнэй халуун амаршалга хүлеэн абагты. Таанадай ирагуу һайхан дуун, уран бэлиг бидэнэй дура татаа. Ямар ушарһаа манай совет искусствын аша нүлөө ехэтэй байһые үшөө дахин гүнзэгыгөөр ойлгобобди. Тэрэ, үнэтэ һубһандал адли, национальна дабтагдашагүй, ондо ондоо зүйлнүүдһээ бүридэнэ.

...Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Дамба Зодбич Жалсараев түрүүтэй уран зохёолшоднай эдэ үдэрнүүдтэ Москвагай газар дээрэ илангаяа эдэбхи ехэтэйгээр ажаллаһан байна. Буряад литературые москвагайхид яһала һайнаар мэдэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Юундэб гэхэдэ, Африкан Бальбуровай «Сагаа һара», Дамба Жалсараевай «Модон дээрэхи һиилүүр», Дашарабдан Батожабайн «Төөригдэһэн хуби заяан», Мэлс Самбуевай «Доржо таабай» болон бусад номууд Москвагай хэблэлнүүдтэ һүүлэй үедэ баргагдажа гараһан байха юм.

Уулзалгануудай үедэ уран зохёолшод шүлэгүүдээ уншахаһаа гадна, элдэб темээр һонирхолтой хөөрэлдөө хээ. Крупскаягай нэрэмжэтэ багшанарай институтда манай литераторнуудые хүндэмүүшэ халуунаар угтаба. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэнэй ректор Н. Д. Ноздрев Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй габьяата хүдэлмэрилэгшын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Үнинэй дээдэ һургуули олон арбаад мэргэжэлтэдые бэлдэжэ, Буряадай арадай гэгээрэлдэ эльгээһэн байна. РСФСР-эй Верховно Соведэй нэрэмжэтэ дээдэ училищиин курсант манай уран бэлигтэниие халуунаар амаршалаа. Училищиин начальник генерал Гамонов үни хада Забайкалида удаан саг соо алба хэһэн байгаа бшуу.

...Лихачевой нэрэмжэтэ завод. Эсэгэ ороной индустриин түрүү предприятинуудай нэгэн, совет автомобиль бүтээлгын түрүүшын завод. Домог суута «Амо» хэзээ нэгэтэ эндэ бүтээгдээ һэн. Мүнөө тэрэ орон дотороо эгээн ехэ предприяти болоно. Заводой мантан томо корпусуудые һонирхон харабабди. Ашаанай автомобильнууд эндэ бүтээгдэнэ. Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабари дүүргэхэдээ, заводой хүдэлмэришэд мүнөөнэй шэб шэнэ хэдэн автомобильнуудые зохёожо, мүнөө тон олоор бүтээн гаргажа байна.

Кузнечнэ корпусой хүдэлмэрилэгшэд манай уран зохёолшодые улаан булан соогоо хүлеэжэ байба. Буряад литераторнуудай уянгата шүлэгүүдые бахархан шагнахын тула тэдэ нэгэ часаар иишэ ерэһэн байгаа. Поэдүүд Дамба Жалсараев, Николай Дамдинов, Цокто Номтоев, Цырен-Дулма Дондокова, Мэлс Самбуев, Анатолий Щитов шүлэгүүдээ уншаба. Буряадай ажалшад Лихачевой нэрэмжэтэ заводтой онсо өөрсэ харилсаатай юм гэжэ Африкан Бальбуров суглааргшадта мэдээсэбэ. Республикын индустриальна барилгада шефскэ туһа хүргэхэ тухай Моссоведэй шиидхэбэри дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ абтаа һэн. Эгээл тиихэдэ заводой хүдэлмэришэд, алба хаагшад элдэб түхеэрэлгэнүүдые Улаан-Үдын промышленна предприятинуудта эльгээдэг, һая урган гаража байһан хүдэлмэришэдые һургахын тула өөһэдынгөө мэргэжэлтэдые эльгээдэг байгаа...

Литераторнуудай А. Фадеевэй нэрэмжэтэ Түбэй байшан. Социалис Ажалай Герой Сергей Михалков Буряадай литераторнуудай үдэшэ нээхэдээ, иигэжэ хэлэбэ:

— Таанадтай уулзалгада бэлдэхэдээ, 70 жэлэй урда тээ хэблэгдэн гараһан Ехэ энциклопеди абажа хараа6. «Буряад сай», «буряад дэгэл», «Буряад ороной ангай арһан» бии гэжэ тэндэ уншааб. Буряад орон литература, искусстватай юм гэжэ тэндэ нэгэшье үгэ хэлэгдэнэгүй. Теэд энэньшье гайхалтай бэшэ: юундэб гэхэдэ, тиихэдэ үзэг бэшэг мэдэхэ оройдоол дүрбэн буряад хүн бии байгаа бшуу. Бодоод үзыт, нүхэдүүд! Бүхы үндэһэн арадта оройдоол дүрбэн хүн! Харин үсэгэлдэр РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной үргэдхэгдэһэн заседани дээрэ Буряадай литература тухай зүбшэн хэлсээбди. Бүхы орон доторoo мэдээжэ болоһон уран зохёолшод эндэ бии. Тэдэнэй номууд олон зуугаад мянган хэһэгээр хэблэгдэн гарана. Тиигэжэ буряад литература бүхы совет арадай литературын таһаршагүй хубинь болонхой. Арадай аман зохёолой баялиг, түбхын түрүүлэн «Гэсэр» гэһэн эпос тухай хэлэхэ шухала. «Һайн морин һалхин шэнги, һайн хүн наран шэнги» гэжэ буряадууд хэлсэдэг. Тиин Буряад орондо олон наран мандажа байнал!

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь Андрей Урупхеевич Модогоев уран зохёолой үдэшэдэ хабаадалсаа. Буряадай литература тушаа һайн һайхан магтаал юрөөлэй үгэнүүдые хэлэһэнэйнь түлөө тэрэ Михалковто баяр хүргөөд, ажахын байгуулалтын бүхы һалбаринуудта, соёл культура хүгжөөлгэдэ республикымнай ажалшад агууехэ ород арадай аха дүүгэй туһаламжаар, бүхы арадуудай интернациональна туһаламжаар ехэ амжалтануудые түйлаа тээд тэмдэглэбэ. Уран зохёолшодой нэрьемэ альга ташалга доро Андрей Урупхеевич совет арадуудай эбдэршэгүй нэгэдэлэй хүндэлэлдэ юрөөл табиба:

— Манай хани барисаан Байгал шэнги гүнзэгы, Байгал шадарай огторгой шэнги үүлэгүй сэлмэг. Саянай һүмбэр ууланууд шэнги бата бэхи, хэтэ мүнхын байг лэ!

Буряадай поэдүүд хойно хойноһоо ендэртэ гарана. Нүхэд Михалков, Модогоев гэгшэдэй һанал бодолые тэдэ уянгата шүлэгүүдээрээ үргэлжэлүүлээ. Энэ үдэшын дүүрэхэ дээрэ Буряадай АССР-эй правительствын үмэнэһөө А. У. Модогоев Москвагай бүлэг уран зохёолшодто хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоһон тухай дипломуудые барюулба. Буряад литература эдэбхитэйгээр дэлгэрүүлэн тараалсаһанайнь түлөө Семен Израйлевич Липкиндэ, Василий Васильевич Шкаевта Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшын нэрэ зэргэ олгогдоо. «Гэсэр» гэжэ эпос мэнэ һая ород хэлэн дээрэ Москвада хэблэгдэн гараа. Энэнь совет мэдээжэ поэт Семен Липкинэй олон жэлэй турша соо эршэмтэйгээр хүдэлмэрилһэнэй үрэ дүн болоно. РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной секретариадта буряад литературын куратор байхадаа, уран зохёолшо Василий Шкаев Буряадай уран зохёолшодой бүтээлнүүдые дэлгэрүүлэн тараалгада ехэ туһа нэмэри хэһэн байна. Поэдүүд-оршуулагшад Олег Дмитриев, Станислав Куняев, Арсений Чукреев болон бусад Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Композиторнуудай Түбэй байшан соо мүн лэ иимэ уулзалга болобо. Бау Ямпиловай, Жигжит Батуевай, Сергей Манжигеевэй, Анатолий Андреевэй бэшэһэн зохёол, бүтээлнүүдтэ Ленинскэ шангай лауреат, СССР-эй Композиторнуудай холбооной түрүүлэгшэ Георгий Свиридов үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна. Мүнөө үедэ буряад хүгжэм хэмжээлшэгүйгөөр хүгжэжэ, бүхы совет хүгжэмэй искусствын баялигта бүхөөр оронхой. Элитэ мэдээжэ композиторнууд, хүгжэмшэд А. Флярковский, Ю. Корев, Л. Бузовкин болон бусад хүгжэмэй энэ үдэшэдэ хабаадалсаа.

СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Наталия Ильинична Сац гэгшын хүтэлбэрилдэг Москвадахи хүүгэдэй хүгжэмтэ театр манай композиторнуудые урихан байна. Ушарынь юуб гэхэдэ, Б. Ямпиловай «Шэдитэ нюуса» гэжэ оперо табиха хүдэлмэрээ театр дүүргэжэ байна. Буряад композиторай зохёол бүтээлые театрта табихые шиидэһэн тухайдаа хөөрэхэдөө, Наталия Ильинична иигэжэ хэлэбэ:

— Национальна уянгата һайхан хүгжэмөөрөө, һонин сюжедээрээ оперо бидэнэй дура татаа һэн. Режиссёр-найруулан табигша Виктор Хайкин хорёод жэлэй урда тээ, үхибүүн ябахадаа, «Шэдитэ нюусатай» танилсаһан байгаа. Тиихэдэ энэ зүжэг Ленинградай ТЮЗ-дэ табигдаа һэн. Тиимэһээ «Шэдитэ нюусада» Виктор Борисович балшар бага наһанһаа дурлаһан байха юм. Энэ зүжэг табилгада бидэ ехэ анхарал, оролдолго хандуулнабди.

Одон һүлдэтэ хотодо ошоһон үдэрнай бидэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хэтэдээ үлэхэ. Буряадай литература, искусствын ажал ябуулагшад Юрий Алексеевич Гагаринай хүшөөгэй дэргэдэ венoгуудые табиба. Совет Эсэгэ ороной гайхамшаг хүбүүнэй ажабадал, ажал ябуулга тухай хөөрэһэн «Манай Юрий» гэжэ баримтата фильм сэдьхэлээ хүдэлгэн, һонирхон харабабди. Эндэ, эрэлхэг зоригтойшуулай хотодо, бүхы юумэн түрүүшын космонавтын нэрэтэй таһаршагүй холбоотой: Гагаринай нэрэмжэтэ гудамжа, Гагаринай нэрэмжэтэ пионерскэ отряд, Гагаринай нэрэмжэтэ музей. Юрий Алексеевичэй түбиие тойрон түрүүлэн ниидэһэн «Восток» онгосын макет, мүн бусад космонавтнуудай гэрэл зурагууд бидэнэй анхарал татаа.

Эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ Татьяна Филипповна Беляева Одон һүлдэтэ хото тухай хөөрэхэдөө, иигэжэ тэмдэглэбэ:

— Юра бидэнэй эгээн лэ дуратай хүмнай байһан юм. Дэлхэй дээрэ алдар сууда гараад байхадаашье, тэрэ түбшэн даруу, энэрхы сэдьхэлтэй, хододоо урихаһаар миһэржэ ябадаг һэн...

Удаань Советскэ Союзай Герой, космонавт Виктор Васильевич Горбаткотой уулзабабди. Нүхэд тухайдаа, захагүй замбуулинай дайдаар ниидэһэн, мүнөө ниидэхээ бэлдэжэ байһан хүнүүд тухай тэрэ хөөрэбэ. Буряадай АССР-эй Культурын министр П. Н. Нимаев уран зураашан Ц. Сампиловай «Талын дуран» гэжэ зураг, Буряадай ажалшадай ажабайдал тухай хөөрэһэн альбом Виктор Васильевич Горбаткодо барюулба. Тиихэдэнь В. В. Горбатко манай делегацида космонавтнуудай Хүндэлэлэй грамота, дурасхаалта значогуудые барюулһан байна.

Москвагай хүндэмүүшэ газар дээрэ ерээд байха үедөө Буряадай АССР-эй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, манай республикын литература, искусствын элитэ ехэ ажал ябуулагшад правительственна уулзалгада уригдаһан байгаа. Нүхэд А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, КПСС-эй ЦК-гай культурын таһагые даагша В. Ф. Шауро, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев, Буряадай АССР-эй партийна, совет эмхинүүдэй бусад хүтэлбэрилэгшэд уулзалгада хабаадаһан байна.

Буряадай соёл культурын ажал ябуулагшад тушаа магтаал юрөөлнүүдэй үгэнүүд хэлэгдээ. Агууехэ ородой соёл культурын, бүхы Советскэ Союзай арадуудай соёл культурын нүлөөн доро олон үндэһэ һатанһаа бүридэһэн Россин гүрэндэ буряад арадай түхэл маягаараа национальна, удха шанараараа социалис соёл культура урган һалбараа; Буряадай литература, искусствын зохёолнууд гүнзэгы удхатай гэжэ москвагайхид тэмдэглэбэ.

Үбгэн буурал Байгал далайн эрьедэ оршодог хоёр ордено республикын ажалшадай соёл культурын хүгжэлтэдэ москвагайхид ехэ амжалтануудые хүсэбэ. Буряадай соёл культурын түлөөлэгшэдэй зам саашадаа Свердловск орохо байгаа...

Ю. ИГУМНОВ,
манай тусхай корр.
Москва — Улаан-Үдэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Уран зохёолшодой А. А. Фадеевэй нэрэмжэтэ Түбэй байшанда болоһон уулзалга дээрэ РСФСР-эй уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой С. В. Михалков үгэ хэлэжэ байна.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

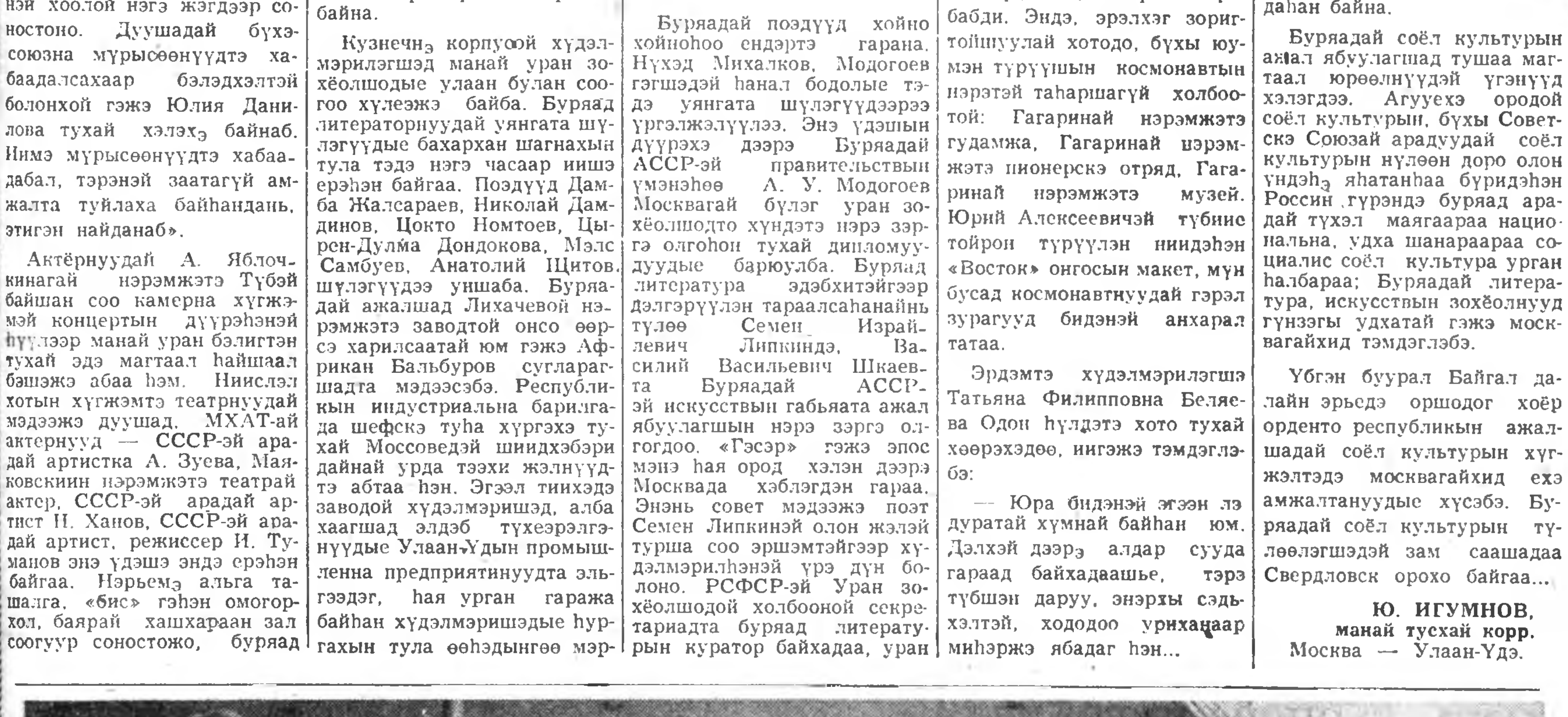

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряад ороной түлөөлэгшэд космонавт В. В. Горбаткотой уулзажа байна.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

ХОЛЫН ЗАМАЙ ҺҮҮЛЭЭР БОЛОҺОН ХӨӨРЭЛДӨӨН

НАМЖИЛ ГАРМАЕВИЧ БАЛДАНО, драматург, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Москвада гурба дахин болоһон Буряадай литература ба искусствын харалгада хабаадагша:

— Буряад уран зохёолой эхи табилсагшадтай нэгэ үе сагта ажаллаһандаа, омогорхон баясадагби. Хүдөөһөр һаяхан лэ ерэһэн хүбүүд ябаабди. Шүлэг, туужа болон үндэһэн буряад зүжэг зохёолгын ёһо гурим, нюуса мэдэжэ абахань бэрхэтэй һэн. Анха түрүүшынгээ зүжэг бэшээд, гол рольдонь наадалсаа һэм. Зохёохы ажал ябуулгаа Х. Намсараев, Ц. Дон болон бусад мүн баһа иигэжэ эхилһэн юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо гуша гаран жэл үнгэрөө. Харин РСФСР-эй уран зохёолшодой холбооной правлениин суглаанда һуужа, гүйсэд хүгжэһэн буряад уран зохёол тухай хани ёһоной үгэ дуулахадаа баясааб. Совет уран зохёолой мэдээжэ ажал ябуулагшад номууд тухаймнай һанаһанаа хэлээ. Тиихэдэ зүбшэн хэлсэлгэдэ хэблэлһээ һаяхан гараһан номууд табигдаа бшуу. Жэшээнь, «Төөригдэһэн хуби заяан», «Шэнэ сагай шэнжэ» гэжэ романууд, москвагайхидай һанамжаар, Россин уран зохёолой хүгжэлтэдэ горитой нэмэри боложо үгөө. Николай Дамдиновай поэмэнүүд социально-философско айхабтар ехэ мэдэрэлтэй, өөрын нюур шарайтай гэжэ тэмдэглэгдээ. Ороной 18 театрта Цэрэн Шагжинай зүжэгүүд табигдажа байна. Буряад эхэнэрэй налгай илдам талые, аялдар зөөлэн абари зангые зураглан харуулхадаа, Цэрэн-Дулма Дондокова илангаяа бэрхэ гэжэ нэрлэгдээ. Мүнөө буряад уран зохёолдо бүхы жанрнууд бүхөөр шэлжэн оронхой. Энээн тухайда, мүн В. Найдаков, И. Соктоева, А. Белоусов, С. Балданов болон С. Чагдуровай ажал хүдэлмэри тухайда шэнжэлэгшэ Зоя Османова үндэрөөр сэгнэжэ хэлээ. Буряад уран зохёолой үндэр хүгжэлтэ болбол агууехэ ород арадай саг үргэлжэ туһаламжа хүргэжэ байһанай, мүн бүхы совет литературын нүлөөнэй аша үрэ мүн.

ЧИМИТА ГРИГОРЬЕВНА ШАНЮШКИНА, «Байгал» ансамблиин дуушан, РСФСР-эй габьяата артистка:

— Манай олонхи артистнар Москвада гастролёор хэды дахин ошоһон байха. Ошохо бүреэ сэдьхэлээ хүдэлгэжэ, москвагайхидай хани халуунаар угтаһые мэдэрхэш. Харин мүнөө бүришье харюусалгатай байгаабди. Чайковскиин нэрэмжэтэ зал соо табиһан нэгэдхэмэл концертыемнай хүнүүд хани халуунаар угтаа. Нэрьемэ альга ташалган нилээд удаан замхаагүй, баглаа сэсэгүүдые олоор баряа. Иигэжэ угтаһандань урмашанабди. Тиигэжэ Гуржап Эрдынеев, Клим Миткинов, Владимир Шагжиев гэгшэд гоёор дуулажа, Фадеевэй нэрэмжэтэ литераторнуудай түбэй байшанда суглаарагшадые мүн баһа баясуулһан байна. Оюун Тумурова Баир Егоров хоёрой хатар наадан илангаяа һайшаагдаа.

БАУ БАЗАРОВИЧ ЯМПИЛОВ, композитор, Глинкын нэрэмжэтэ Гүрэнэй шангай лауреат:

— Дүшөөд жэлэй саана манай эндэ юрын дуунһаа бэшэ юумэн байгаагүй. Тиигэбэшье эдэ дуунуудһаа буряад хүгжэм эхи абажа хүгжөө ха юм. Москвада болоһон харалгада хүгжэмэй бүхы зүйлнүүдые, жэшээнь, оперо, балет, оратори, симфони, дуун гэхэ мэтые гүйсэдхэжэ харуулаабди.

Манай композиторнуудай холбоондо юһэн хүнороно, булта тусхай дээдэ һургуули дүүргэһэн. Тэдэнэй зохёолнууд олондо мэдээжэ болонхой. Композиторнуудай Бүхэсоюзна байшанда болоһон уулзалган дээрэ элитэ ехэ совет хүгжэмшэд, тэрэ тоодо Ленинэй шангай лауреат Георгий Свиридов манайхидай зохёолнуудые үндэрөөр сэгнэһэн байна. Би энээндэнь баясанаб. Арадай аман зохёолһоо эшэ үндэһэтэй буряад аялга хүгжэм бүхы совет хүгжэмэй һайн һайхан талые халан абажа хүгжэнэл. Ахамад нүхэдтэйгөө хамта залуу хүгжэмшэд Сергей Манжигеев, Анатолий Андреев болон бусад нилээд урагшатайгаар хүдэлнэ.

СОВЕТ МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ТУҺАЛАМЖААР

Табин жэлэй саада тээ Монголдо ветеринарна таһаг анха түрүүшынхеэ байгуулагдаһан юм. Тиихэ үедэ тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаха золдо хүртөө бэлэйб. Мүнөө тэрэ үе сагаа элихэнээр һанажа ябагшаб. Тиимэһээ энэ таһагай 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, һанажа ябаһан һаналаараа уншагшадтай хубаалдаха хүсэлэнтэйб.

Монгол арадай ажабайдалаа шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэнь туһалхын тулада совет мэргэжэлтэд олоороо ошодог һэн. Бишье иимэ зорилготойгоор 1923 оной хабар тиишэ эльгээгдэһэн байгааб. Монголой Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын дэргэдэ шэнээр байгуулагдаһан ветеринарна таһагта оршуулагшанай тушаалда 1923 оной июниин 1-һээ хүдэлжэ эхилбэб. Энэ таһагта гурбан хүн хүдэлдэг һэн: таһагые даагша, бэшээшэ, 1-дэхи разрядай оршуулагша. Энээнэй урда тээ ветеринарна хэрэг финансын министерствын мэдэлдэ байһан. Би хамаг дэбтэр-саарһаяа дансалдаг, ветеринарнуудта шухала хэрэгтэй шприц, термометр, ланцет, хабшуурга гэхэ мэтэ хэрэгсэл финансын министерствэһээ абадаг һэм.

Тиигэхэ үедэ Монголой олохон аймагта эбэртэ бодо малай хамшаг — милан (тарбаган тахал) аймшагтайгаар таража байһан. Үбшэнтэй тэмсэл ябуулха гээшэ таһагаймнай гол зорилго байһан юм. 6—7 бригада миланай дэлгэрһэн аймагуудта эльгээгдэбэ. Тэдэнэр хамшаг үбшэ һэргылһэн тарилга хэжэ эхилбэ. Бригада бүхэн ветеринарна фельдшер, оршуулагша хоёрһоо бүридүүлэгдэһэр байгаа. Фельдшернүүд бултадаа тооной ородууд байгаа, тиимэһээ оршуулагша хэрэгтэй болодог һэн. Тэдэнэрэй дунда Бата гэжэ монгол хүн бии һэн. Тэрэ тусгаар ветеринарна мэргэжэл үгышье һаа, малда тарилга хэхэдээ бэрхэ, дүршэлтэй байһан юм. Ветеринарна приборнуудые монголоор яажа нэрлэдэг бэ гэжэ тэрээнһээ мэдэжэ абаа һэм.

Эбэртэ бодо малай миланһаа гадна, шүлхы, хонинной сагаан сэсэг, мориной һахуу үбшэнүүд Монголдо ехээр таранги һэн. Эдэ үбшэнүүдтэй тэмсэхэ баатай болодог байгаабди. Гэбэшье, милан үбшэн аймшагтайгаар тараһан тула ороной экономикодо ехэ хохидол ушаруулха аюулда хүргэжэ болохо байгаа. Монголнуудай саг үргэлжэ нүүжэ ябадаг дээрэһээ энэ үбшэнтэй тэмсэл ябуулхань хүшэр һэн. Илангаяа сараар ашаа зөөхэдөө миланай тараһан аймаг соогуур гараха ушар тохёолдохо. Энэ талаар зарим тэды хэмжээнүүд хараалагдаһан байна. Малай арһаар хүшаһан ашаа иишэ тиишэнь ябуулга хоригдоһон юм. Мүн бэшэшье хэмжээнүүд хараалагдаа бэлэй.

Уданшьегүй ветеринарна таһагнай хубилгагдажа, бэеэ даaһан ветеринарно-зоотехническэ управлени болгогдоо бэлэй. Управлениин шэнэ дүрим баталагдажа, ветеринарна эрдэмэй доктор А. А. Дудукалов тэрэнэй начальнигаар томилогдобо. Тиигэхэ үедэ монгол мэргэжэлтэд үгы шахуу байгаа. Ветеринарна врачнар, фельдшернүүд, зоотехнигүүд, лаборантнууд Советскэ Союзһаа уригдадаг һэн. Тэдэнэр малай тахал үбшэнтэй тэмсэхэдэнь, монгол нүхэдтөө үнэн сэдьхэлһээ туһаламжа үзүүлхые оролдодог һэн.

Намтай сугтаа совет хэдэн мэргэжэлтэд ветеринарно-зоотехническэ управленидэ хүдэлөө. Тэдэнэр хэд байгааб гэхэдэ: оршуулагшад Бузин, Суетин, фельдшернүүд Королев, Кобзаренко; врачнар: начальнигай туһалагша Орлов, врач-лаборант Некипелов, зоотехник Бердников гэгшэд болоно. Сэлэнгын аймагай Загастайн сомонһоо ерэһэн Даша Будажапов 1924 онһоо минии туһалагшаар хүдэлһэн юм. Тэрэ һүүлдэ «Малай халдабарита үбшэн ба тэдээнһээ һэргылхэ хэмжээ ябуулганууд тухай» гэжэ номые монгол хэлэн дээрэ оршуулаа һэн.

Ветеринарно - зоотехническэ управленидэ удаан саг соо таһалгаряагүй хүдэлөөб. Данса хэрэг оршуулдаг, тусхайта хөөрэлдөөнэй болоходо, оршуулагшын үүргэ дүүргэдэг бэлэйб. Монголдо ажаллажа байхадаа, ревсомолой гэшүүнээр абтажа, городой 2-дохи үүрэй секретаряар хүдэлөө һэм. Манай үүр «Хубисгалы бадаруулагч хоёрдуугаар үүр» гэжэ нэрлэгдэдэг бэлэй.

1970 ондо Монгол айлшалһан байнаб. Тиихэдээ Улаан-Баатар хотын таһигдахаяа болиторoo хубилһые, МНР-эй экономикын баян боложо бэхижэһые, арад зонойнь ажабайдалай зол жаргалаар билтаран байһые хоёр нюдөөрөө хаража баясааб. Гол шухалань гэхэдэ, өөһэдын национальна мэргэжэлтэд урган гараа. Ветеринарна врачнар, фельдшернүүдһээ гадна, ветеринарно-зоотехническэ мэргэжэлтэй эрдэмтэд эндэ олон.

Монголой ревсомолой гэшүүн, МНР-эй ветеринарна таһагай түрүүшын хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн байһанаараа омогорхон ябадагби. Мүнөө 76 наһатай пенсионер болоошье һаа, монгол арадай социализм байгуулха хэрэгтээ асари ехэ амжалта түйлажа байһандань гүн сэдьхэлһээ баясанаб.

Б. ЦЫДЕНОВ.

МҮНӨӨДЭР — ХҮҮГЭДЫЕ ХАМГААЛХА УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

ХОДОДОО НАРАН ГЭРЭЛТЭГ

Нева шадарай набтар газарай ногоон нугада, Ладожско нуурhаа холо бэшэхэнэ мантан томо сэсэг «ургашоо». Нуур тээшэ ошодог харгыгаар ябахада, тэрэ сэсэг холоhоо харагдадаг. hалхи hүрин далбагаяа үргэhэн шэнги, hэбшээндэ хүдэлдэггүй дэльбээ дээшэнь үргэнхэй. Тэрэ сэсэг — шулуун. «Хододоо наран гэрэлтэг лэ!» гэhэн хүүгэдэй мэдээжэ дуунай үгэнүүд дэльбэнүүд дээрэнь hиилэгдэнхэй.

«Ажамидаралай сэсэг» гэжэ тэрээхэн хүшөө дэмы нэрлэгдээгүй. 900-гаад хоногто Ленинградта үргэлжэлhэн гитлеровскэ блокадын үедэ наhа бараhан хүүгэдэй дурасхаалда табигдаhаншье hаа, тэрэ хүшөө ажамидаралай илалтын hүлдэ болонхой бшуу. Тэрээндэ дүтүүр гарадаг харгы «Ажамидаралай харгы гэжэ нэрлэгдэдэг. Бүhэлэгдэhэн хотоhоо хуурай газараар ба Ладожско нуурай мүльhэн дээгүүр анхандаа гаргагдаhан тэрэ харгы хадаа Нева мүрэн дээрэ гансахан лэ hудаhан мэтэ байгаа. Эгээл түрүүшын автоэшелондо үхибүүдые hуулгажа, тэрэ харгыгаар Ехэ газарта эльгээгээ hэмнай.

Мүльhэн харгыгаар зөөлгэгдэжэ гараhан 80 мянган эдир ленинградцуудай дунда Павел Мельников ябаhан юм. Тэрэмнай мүнөө архитектор болонхой. Александр Левенковтой хамта «Ажамидаралай сэсэг» гэhэн хүшөө бүтээжэ, хүүгэдтэ шулуун магтаал бодхоогоо гээшэл. Ямаршье сагта тэрэ түүхэтэ замаар үнгэрбэл, үнеэхи хүшөөгэй ойро бишыхан хүбүүд, басагадтай ушархат. Июниин нэгэндэ — Хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын үдэр тэндэ баярай жагсаалнууд, сборнууд үнгэргэгдэдэг.

Совет үетэнтэеэ хамта эдир манчестерцүүд, Брноhоо, Дрезденhээ болон Ленинградтай анда түрэл болоhон бусад хотонуудhаа ерэhэн үхибүүд «Хододоо наран гэрэлтэг лэ!» гэhэн дуунай үгэнүүдые дабтадаг.

Хүүгэдые хамгаалха үдэр... Манай орондо эдэ үгэнүүд тусхай гүнзэгы удхатай болодог. Эхэнэрнүүдые ба хүүгэдые аршалдаг, тэдэнэй элүүр энхые сахидаг гурим хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүн манай гүрэндэ бии болгогдоhон юм. Мүнөө үедэ оронаймнай нарайлалгын байшангууд 230 мянганhаа дээшэ hууритай. Энэ хадаа Октябриин революциhаа урда тээ байгшада орходоо 30 дахин ехэ юм. Хүүгэдэй үбшэ аргалдаг эрдэм — педиатри гээшэ манай орондо анха түрүүн бии болгогдоо. Манда мүнөө хүүгэдые аргалдаг хэдэн мянгаад эмшэд тоологдоно.

Тоонууд олон юумэн тухай хөөрэжэ болодог гэжэ мэдээжэ. Зарим тоонууд — поэзи мэтэ. Теэд тэдэмнай ажабайдалай амисхалые харуулhан поэзи бшуу. 180 хүүгэдэй тусхай библиотекэ бии гэжэ гү? Зүб даа, иимэ баримтануудта бидэ дадал болонхойбди. Тиигэhээ тиитэр, жэшээнь, КПСС-эй XXIV съездын юhэдэхи табан жэл тухай абаhан шиидхэбэри соо иимэ зорилго табигдаhан: гүрэнэй зөөриин гаргашаар 6 миллионhоо үсөөн бэшэ hууритай юрэнхы эрдэмэй hургуули бариха, хүдөө нютагуудта hургуули шадарай интернадуудые бүри олон болгохо.

Соведүүдэй Ороной эдир эрхэтэдэй баярые, жаргалые ямар тоонуудаар харуулжа, ямар хэмжүүрээр хэмжэлтэйб? «Хододоо наран гэрэлтэг лэ!» гэжэ дуулахадаа, хүүгэд имагтал hайн уларил, үүлэгүй огторгой тухай хэлэнэ бэшэ. Хүүгэдэй сэдьхэлдэ гэрэлтэhэн наран хадаа социальна удхатай ойлгосо хаш даа. Соведүүдэй Ороной хүбүүд, басагад арадай ажалай хэрэгтэ хабаатай байhанаа мэдэрнэ бшуу. Тэрэнь оролдосотой hуралсал дээрэhээнь харагдана. Миллион пионернүүд, жэшээнь, «Зарница» гэжэ Бүхэсоюзна наадаанда хабаадалсана. Үнгэрhэн дайнай жэлнүүдтэ совет сэрэгшэдэй харуулhан баатар тэмсэлэй олон хуудаhые наадаар дамжуулан тэдэнэр дабтана ха юм. Энэ наадан хадаа эсэгэнэрэйнгээ, үбгэ эсэгэнэрэйнгээ габьялада дүтэлхэ арга олгожо, социалис Эхэ оронойнгоо патриодууд боложо ургахадань туhална.

Пионернүүд ургаса хуряалсана, субботнигто, байгаали хамгаалгада хабаадалсана...

Тиигэжэ коллективизмын мэдэрэлтэйгээр, олоной хуби заяанай түлөө харюусалгатай байхаар хүмүүжүүлэгдэнэ. Олон арбаад жэлэй саада тээ хүүгэдэй уран зохёолшо Аркадий Гайдар Тимур гэжэ хүбүүн ба тэрэнэй команда тухай туужа бэшээ hэн. Литературна герой номой хуудаhанhаа хүүгэдэй ажабайдалда орожо ерээ: үхибүүд hайн хэрэг үүсхэхэ талаар тэрэниие hажаажа захалха бшуу. Эдир үүсхэлшэдэй бүхэли бүлэгүүд туhаламжа хэхэеэ зондо, илангаяа наhажаал хүнүүдтэ ерэдэг болоо. Тиигэжэ тимуровецуудай хүдэлөөн эхилээ hэн, тэдэнэй тоо жэл бүри олошорно.

Хүүгэдые хамгаалха уласхоорондын үдэрэй урда тээхэнэ hургуулинуудта hуралсалай жэлэй hүүлшын хонхо жэнгирээ. Тиигэжэ булюу эрхэтэй «анги» хүүгэдтэ ямаршье хабаагүй хүнүүдэй анхарал татаба. Городской транспортын үдэрэй гуримай хэмжүүр ута болошобо. Юундэ тиигэбэб? Хүүгэд амархаяа ошохонь ха юм. Хэзээ хэзээнэйхидэл адли ниитын транспорт ээлжээнhээ гадуур ногоон газарнуудта, мүрэн, далайн эрьенүүд тээшэ шэглэнэ. Тиихэдэ милици тиимэ машинануудта «ногоон харгы» гаргажа үгэнэ.

Нажарай сагта хүүгэдэй лагерьнуудай тоо арба мянганhаа холо үлүү гарадаг гэжэ статистика баталдаг. Теэд газаа талада нээгдэhэн лагерь бүхэн өөрын «нюуртай». Зүгөөр миин байжа, уйдажа байhан ушар үзэгдэхэгүй: амархадаа, хүүгэд элдэб hонин наадан наадана, сэсэрлиг харуулhална, хизаар оронойнгоо түүхэдэ хабаатай материал суглуулна, спортивна мүрысөө, аяншалга үнгэргэнэ.

Гэбэшье тэдэ лагерьнуудай дундаhаа нэгэн лэ онсо суутай юм. Али табин жэлэй саада тээ Крымэй урда эрьеын амаралтын газарта бии болгогдоhон хадаа тиимэ юм гү? Зүгөөр «бүхы hайн юумые — хүүгэдтэ» гэhэн гурим баримталhанай hүлдэ болонхой. Энэ хадаа «Артек». 350 гектар зайтай газарта хүүгэдэй городок нэмжыпхэй. Баhал эндэ пионерэй түүдэгэй ойро hонин уулзалганууд, экскурсинууд, аяншалганууд, сборнууд болодог. Өөрын библиотекэ, театр, стадионууд байха. Үнгэрхэдөө, өөрын багахан флот болон порт байха. Эгээл зоригтойшуул «Артегэй» космическа түбтэ орохоёо эрмэлзэдэг.

«Коммунизм хадаа түбиин залуу наhан, тэрэниие залуушуул бариха юм»,— гэжэ поэт Владимир Маяковский хэлээ hэн. Соведүүдэй Ороной эдир үетэн табан жэлнүүдэй баатарнуудай, замбуулин руу дабшагшадай эрдэм техникын дэбжэлтые зохёогшодой ёhотой халаан болохоор ургажа байна. «Хододоо наран гэрэлтэг лэ!» гэhэн уряа хадаа жаргалта байдалтай, баяраар дүүрэн, ажалша социалис обществын hалбаран хүгжэхын тула амгалан байдалда эрмэлзэhэн удхатай.

Наталия КУПРИИ. (АПН).

РЕПОРТАЖ

СЭЛМЭГ ТЭНГЭРИ ДОРО...

УЛААН-ҮДЭ хото. Валентина Терешковагай нэрэмжэтэ гудамжын модод ногоорожо, мойhон сэсэглэжэ, хабарай hайхан сагшье үнгэрэнтэжэ, нажарай намжаа үе ерэбэл ха. Хүдөө нютагуудта хүхы шубуунай донгодоhон, уhанай шубуудай ниидэhэн гоё саг буубал даа.

«Теремок» гэhэн хүүгэдэй ясли-саадай хорёо соо үхибүүдэй шаг шууяан таhарнагүй. Хүхюу энеэдэн, хүүгэдэй пишаганалдаха, нариихан хоолойгоор дуугаралсаха элеэр дуулдана. Эжы, абанарайнгаа ажал хүдэлмэридөө байха үедэ эдэ бишыхан хүнүүд эндэ өөрын баhал «ажалтай» ха юм.

«Теремок» гэhэн хүүгэдэй энэ ясли-саадта дүрбэн зуу гаран үхибүүд хүмүүжүүлэгдэнэ.

Ясли-саадай хоёр дабхар гэр соо hаруул. Үхибүүдэй амарха, наадаха, ном hудар үзэхэ, хүгжэм шагнаха, богонёор хэлэхэдэ, hайнаар хүмүүжэхэ арга боломжо эндэ хуу бии.

— Манай бага ябахада, иимэ саад, ясли гэжэ оройдоошье байгаагүй ха юм. Мүнөөнэй үхибүүд жаргалтайл гээшэ. Иимэ саадта хүмүүжэхэдэ hайн лэ байна даа — гэжэ энэ саадай методистка В. Е. Абратова хөөрэнэ. — «Теремок» саадта 20 гаран хүн хүдэлнэбди. Үхибүүдые элүүрээр, hайнаар, ёhото совет хүнүүд болохоор хүмүүжүүлнэбди.

Зүб даа. Энэ саад-яслиин хүмүүжүүлэгшэдэй коллектив Улаан-Үдын Октябрьска район дотороо суурхадаг болоhоор үнинэй юм. Эндэхи коллектив эдир үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үнэн зүрхэ сэдьхэлhээ оролдожо хандадаг дээрэhээ нилээд амжалтатай ябадаг.

— Хүмүүжүүлгын асуудалаар hонирхоно гүт? — гэжэ энэ ясли-саадые даагша М. А. Шашкович бидэнhээ асууна.— Мүнөө намар манай саадhаа наян үхибүүд hургуулида орохонь. Тэдэниие бидэнэр мүнөө шэнэ программын ёhоор hургажа, нэгэдэхи класста оруулхаар бэлдэжэ байнабди. Мүнөө Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо бидэшье бэлдэнэбди. Улаан-Үдэ хотынгоо дурасхаалта газарнуудта үхибүүдээ абаашажа, хөөрэлдөө үнгэргэнэбди, альбомуудые хэнэбди, кинофильмнүүдые харуулнабди.

Өөhэдынгөө уялгануудта үнэн зүрхэ сэдьхэлhээ оролдожо хандадаг хүмүүжүүлэгшэд «Теремок» ясли-саадта яhала олон. Жэшээлхэдэ, Н. М. Баранова, А. С. Степанова, Д. В. Цыреннимаева болон бусадай нэрэнүүдые эндэ дурдажа болоно.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: манай ясли-саадта хүхюутэй даа!

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Олон яhатанай түлөөлэгшэдэй үхибүүд эндэ эбтэйгээр хүмүүжүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Лейла Агаева — азербайджан, Наташа Хараева — буряад, Лена Машкович — еврей, Вероника Коробенкова — ород яhанай.

Ингэжэ сэлмэг тэнгэриин майхан доро олон яhанай хүбүүд, басагад сэнгүү хүхюунээр, hайнаар, энхэ элүүрээр хүмүүжүүлэгдэнэ.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Мастер ба үйлэдбэри» — түрүү бэшэг. «Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе уггуулан» — подборко. Хүдөө ажахын шэнжэлэл.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Партийна документнүүдые hэлгэлтэ ябажа байна» — В. Улановай статья. Түрэл орон доторнай. Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ.

Гурбадахи хуудаhанда: «Москвада болоhон Буряадай искусство болон литературын үдэрнүүдтэ зорюулагдаhан тусхай хуудаhан.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Пионерскэ зунай эхиндэ», Хилын саанаhаа. Спорт.

АРАДАЙ ТЕАТРАЙ АМЖАЛТА

Монголой Арадай Республикын гүрэнэй шангай лауреат Ч. Ойдобой «Далан худалша» гэhэн комеди Бүхэроссиин харалгын дипломант Барагханай арадай театр харуулжа, зүжэг харагшадай нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа. Урдашье жэлнүүдтэ эрхим hайнаар наадаг энэ коллективэй шэнэ бүтээл олоной анхарал татаа.

Тус пьесые Зүүн-Сибириин соёлой институдай дүрбэдэхи курсын студент, монгол хүбүүн Бадарчийн Энхоболд найруулан табяа. Энэ зүжэг залуу режиссёрой түрүүшын хүдэлмэри юм. Режиссер энэ хэрэгтээ ехэ бодомжотойгоор хандажа, уран зохидоор найруулаа гээд жюрин гэшүүд тэмдэглээ. Насреддин, Будамшуу мэтэ арадай аман зохёолтой нягта холбоотой геройн образ тобойсо харуулха, зүжэгэй удха зүбөөр тайлбарилан, харагшадта дамжуулха гэжэ Б. Энхоболд оролдоо.

Рольнуудые гүйсэдхэгшэд тухай хэлэхэдээ, Далай баянай рольдо наадагша Баатар Чойнжуров онсо илгарна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Баян бүдүүн, алибаа юумэн бүхэниие мүнгэнэй хүсөөр абажа болохо гэжэ сэдьхэнхэй хүнэй түхэл шарай артист зүбөөр тайлбарилаа. Мүн Розалия Ешонова Алимаагай эхэ Пагмын рольдо hайнаар наадаа. Хүхэ монголой баяшуултай наhаараа тэмсэhэн үльгэршэн үбгэн Гэлэг-Баатарай образые Радна Ешонов уян зөөлэхэнөөр, хүнэй үнэншэмөөр харуулаа.

hалга Баянай рольдо Барагханай сельскэ Совєдэй түрүүлэгшэ Базар Санхоровна Гармаев айхабтар ураар наадажа, зүжэг харагшадай нэрьемэ альга ташалгада хүртөө. Базар Санхоровна үнинhөө хойшо арадай театрай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Тэрэ нилээд олохон зүжэгүүдтэ наадаhан байха юм. Жэшээлхэдэ, «Шүдхэртэй сүндүүг» гэhэн зүжэгтэ Хасар, «Чингис Саянов» гэжэ зүжэгтэ түрүүлэгшын орлогшо, «Үлүү хараад, булуу химэлбэ» гээшэдэ Хайдабай роль болон бусад олон роль наадаhан байха юм.

Харин Галина Эрдынеева эгээ түрүүшынхиеэ зүжэгтэ наадаа. Тэрэ Алимаагай роль гүйсэдхөө. Залуу артистка урдаа табиhан зорилгоёо яhала hайнаар бэелүүлхые оролдоо.

Театрай коллективэй энэ амжалтада колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй ехэхэн хубита бии гээшэ. Колхозой түрүүлэгшэ Будаев Владимир Анпилович, парторг Бадмаев Василий Санжиевич гэгшэд арадай театрай хүдэлмэридэ горитойхон анхарал хандуулдаг, саг үргэлжэ туhаламжа үзүүлдэг байха юм.

Б. БАТОЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Баян — Базар Гармаев. 2. Пагма — Розалия Ешонова, Далай — Баатар Чойнжуров.

С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

ХИЛЫН ГААНАhАА

БУДАПЕШТ

Научна конференци

ТАСС

Европодохи аюулгүй байдалай асуудалнуудаар научна конференци майн 30-да эндэ нээгдэбэ. Эб найрамдалай Бүхэвенгриин совет, Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо тогтоохо хэрэг эрхилдэг Венгриин национальна комитет, Венгриин уласхоорондын институт конференци зарлаба. Советскэ Союзhаа, ГДР-hээ, ФРГ-hээ, Югославиhаа, Италиhаа ерэhэн айлшад тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

ЭБ НАЙРАМДАЛДА ДУРАТАЙ ХҮСЭНҮҮД ДЭМЖЭНЭ

Уласхоорондын түгшүүрил hуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ, ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоо үргэдхэхэ хүсэл бодолые бүхы дэлхэйн ажалша хүнүүд үргэнөөр дэмжэнэ. Уласхоорондын аюулгүй байдалай, буу зэбсэг хуряахын түлөө, национальна бэеэ дааhан байдалай, харилсаа холбооной ба эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс зарлалгые дэмжэжэ байhан тухай мэдээсэлнүүд бүмбэрсэг дэлхэйн элдэб заха булангуудhаа ерэнэ.

УЛААН-БААТАР. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс Москвада зарлалгада бэлэдхэл хэхэ хэрэгтэ уласхоорондын олон эмхинүүдэй хабаадажа байhан ушар дэлхэйн элдэб үндэhэ яhатаниие, арадуудые нэгэдүүлhэн эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй хүсэн түгэлдэр боложо байhые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй гэшүүн, Эб найрамдал хамгаалха Монголой комитедэй президиумэй түрүүлэгшэ Ч. Чимид мэдүүлбэ. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведтэй урдань харилсаа холбоогүй байhан хүсэнүүдэй эдэбхитэй бэлэдхэл хэжэ байhаниинь hайшаалтай.

Болохоёо байгаа конгрессые Монголой олониитэ халуунаар амаршалаад, эб найрамдал хамгаалхын түлөө тэмсэдэг элдэб хүдэлөөнүүдтэй холбоо барисаагаа үргэдхэхын тула бүхы юумэ хэхэ байна гэжэ Ч. Чимид тэмдэглээ. Профсоюзай, эхэнэрнүүдэй, залуушуулай ба ниитын бусад эмхинүүдтэй хамта Эб найрамдал хамгаалха Монголой комитет зарлагдахаяа байhан конгрессто эдэбхитэй бэлэдхэл хэнэ.

СТОКГОЛЬМ. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй байгша оной намар Москвада зарлагдаха бүхэдэлхэйн конгресс бата бэхи эб найрамдал хангаха талаар хэгдэhэн саашанхи хүдэлмэридэ туйлай ехэ удха шанартай байха гэжэ Швециин риксдагай депутат социал-демократ Бертиль Захрисон ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ.

МОНТЕВИДЕО. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада зарлагдаха бүхэдэлхэйн конгрессто бэлэдхэл хэлгэтэй дашарамдуулан, Латиин Америкын оронуудаар аяншалжа ябаhан, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй секретарь, «Арадуудай хоорондохи Эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат, уран зохёолшо Альфредо Варела Уругвайн ниислэл хотодо пресс-конференци үнгэргэхэдээ, болохоёо байгаа конгрессэй зорилгонууд ба программа тухай хөөрэбэ.

«Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ арадуудые элсүүлэн хабаадуулха гээшэ конгрессэй гол зорилго болоно», — гэжэ Альфредо Варела мэдүүлээ.

(ТАСС).

ПАРИЖ

ХАНИ ЁhОНОЙ УУЛЗАЛГА

ТАСС

СССР-эй летчик-космонавтнууд Франциин Компартиин хүтэлбэрилэгшэдтэй ФКП-гэй ЦК-да хани ёhоор уулзаба.

ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүд Гастон Плисонье, Клод Попрэн, Андре Вьеге, ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүндэ кандидат Мирей Бертран гэгшэд Буржедэ нээгдэhэн Авиациин ба космонавтикын уласхоорондын XXX салоной хүдэлмэридэ хабаадахаяа Парижда ерэhэн совет космонавтнууд А. Леоновтой, В. Кубасовтай, А. Филипченкэтэй, А. Елисеевтэй уулзажа хөөрэлдэбэ.

Замбуулинай дайда амгалан байдалай аша туhада хэрэглэхэ талаар Советскэ Союзда бэелүүлэгдэжэ байhан программа тухай СССР-эй летчик-космонавтнууд уулзалгын үедэ хөөрэhэн байна. «Союз», «Аполлон» гэжэ онгосонуудай хамтын ниидэлгэ тухай асуудалнуудта совет экипажай гэшүүд харюу үгэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

«Скайлэб» станциин ниидэлгэ

ТАСС

Майн 29-дэ американ космонавтнууд Ч. Конрад, Дж. Кервин, П. Вейц гэгшэд «Скайлэб» гэжэ замбуулинай станци дээрэ долоон часай турша соо амарhан байгаа. Космонавтнуудай унтаха үедэ ууряг тархиин мэдэрэл тухай, нюдэнэй хүдэлсэ тухай баримтануудые Газарта эльгээхэ онъhон түхеэрэлгэнүүдые Кервин нүгөөдүүлэйнгээ толгойдо бэхилбэ. Амарhанайнгаа hүүлээр эдеэлээд, космонавтнууд медицинскэ туршалгаяа үргэлжэлүүлээ. Удаань астрономическа приборнуудай ашаар Наранай хойноhоо ажаглалта хэбэ. Түрүүшын үдэрэй ажаглалта үнэтэ үрэ дүнгүүдые үгөө гэжэ Газар дээрэ байhан мэргэжэлтэд астрономууд тоолоно.

ЛОНДОН

Совет эрдэмтэ лауреат болобо

ТАСС

Совет элитэ мэдээжэ эрдэмтэ-физик академик П. Л. Капица Фрэнсис Саймонай нэрэмжэтэ шангай лауреат болобо. Бага температурын физикын hалбарида элитэ ехэ хүдэлмэри хэhэнэйнь түлөө Манчестертэхи физикын институт эрдэмтэдтэ тус шан олгодог юм.

Эрдэм ухаанай энэ hалбарида түрүүлэн ажаллажа эхилhэн Англиин эрдэмтэ Фрэнсис Саймонай дурасхаалда энэ шан тогтоогдонхой.

РИМ

Амжалта ехэтэй

ТАСС

Партийна биледүүдые hэлгэхэ ба шэнэ гэшүүдые партиин дэргэдэ абаха талаар Италиин Коммунис партиин жэл бүриин хүдэлмэри амжалтатайгаар үнгэргэгдэжэ байна. Мүнөө үедэ ИКП-гэй городской 49 федерацида бүхы коммунистнууд 1973 оной партбиледүүдые абаа. Мүнөө Италиин Коммунис парти 1.565.723 гэшүүнтэй, эдэнэй 120 мянганиинь энэ жэлдэ партида ороhон байна.

Италиин Коммунис партиин Болоньедохи, Моденэдэхи, Миландахи, Сиенэдэхи, Пауидахи городской федерацинууд, мүн ИКП-гэй Сардиниин, Кампаниин, Молизиин областной эмхинүүд эгээн ехэ амжалтануудые туйлаа.

Коммунис хэблэлэй жасада мүнгэ суглуулга амжалтатайгаар үнгэргэгдэжэ байна. Энэ жэлэй майн 26-най баримтануудай ёhоор, «Унита» газетын жасада 312 миллионhоо үлүү лир суглуулагдаа.

СЭНХИР ЭКРАН

ҮХИБҮҮДЫЕ ХАМГААЛХА УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР
НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.05 — hүүлэй hонин. 14.45 — Үнгэтэ телевидени. «Ерыш наашаа, онтохон!» 15.15 — КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые совет хүнүүд hайшаана, дэмжэнэ. 15.45 — А. ба О. Лавровтон. «Следствие ведут знатоки». 6-дахи хэрэг. «Шантаж» — телезүжэг. 17.20 — 17.30 — Забhарлалга.

Улаан-Үдэ харуулна:

18.30 — Телепанорама. 18.50 — Үхибүүдтэ «Мы за солнышком идем» гэhэн дамжуулга. 19.20 — Хүгжэмтэ забhарлалга.

«Орбита» харуулна:

19.30 — «Уран зохёолтой уулзалганууд». Юлиус Фучик. 20.15 — «Сэнхир галхануудай» хуудаhануудаар. 20. 50 — Г. Немченко. «Мэндэ амар, Галочкин!» — телезүжэг. 22.20 — 22.30 — Забhарлалга. 22.30 — «Эрдэм ба соёлой гол шухала асуудалнууд». 23.00 — «Боевые спутники мои» — киноконцерт. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-78, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 68-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-04502. Заказ № 00444